

Tyrannosaurus Rex

INGAR KNUDTSEN

ROMAN

Tyrannosaurus Rex

Tyrannosaurus Rex

INGAR KNUDTSEN

ROMAN

 R O P O N I A

COPYRIGHT	© Ingar Knudtsen 2008
UTGITT AV	Proponia Forlag 2008
DESIGN	Conception ved Adon Elmir
FORSIDEBILDE	Et maleri av Vanja E. Knudtsen (1980)
FOTO	Adon Elmir
ELEKTRONISK TILRETTELLEGGING	Conception
SKRIFT	Minion Pro, Galliard og Myriad Pro
FORMAT	Portabelt dokumentformat (PDF)

Ingar Knudtsen, forfatter av denne romanen, gir sitt samtykke til at romanen kan bli reproduisert i en hvilken som helst form til privat bruk, på betingelse av at dokumentet blir reproduisert i sin helhet og på en nøyaktig måte slik at stil, innhold og mening ikke på noen måte ødelegges. Opptrykk e.l. for kommersielle formål er ikke tillatt uten etter avtale med forfatteren og skal normalt følge de retningslinjer som gjelder for slik bruk i vanligforlagssammenheng.

ISBN 978-82-92833-01-8

EN STOR TAKK TIL

Adon Elmir og Ruth Almedal som har gjort denne nytugtviselsen mulig.

– *Til katten Makhno som lærte meg
at dyr også kan tenke*

Innhold

Prolog	11
Kald vind	15
Trehornøglen	23
Hun	33
Dager ved havet	43
I habooben	53
Tordenøglens dal	63
Rødt inferno	73
Det Hvite	81
Tarbosaurus Bataar	89
Det tilfeldiges spill	97
Veien tilbake	105
Det brenner ennå en ild	115

Prolog

TO SOLSYSTEMER PASSERTE hverandre i verdensrommet. En gul dvergstjerne med åtte planeter omkring, og en rød stjerne med fem planeter.

TILSYNELATENDE SKJEDDE DET ikke mye, sett fra et kosmisk synspunkt. Avstanden mellom de to ble aldri mindre enn noen tusen millioner kilometer. En ubetydelig bergplanet ble slitt løs fra den røde stjernens følge idet den passerte den andre stjernens store ytre planeter. Den gule dvergstjernens tredje og fjerde planeter ble skiplet ørlite i sine baner. På den tredje planeten som yret av liv ble det et avgjørende vendepunkt. Polaksen forskjøv seg, områder som til nå hadde vært tropiske ble kalde. Månen svingte faretruende innover og skapte veldige tidevannsoversvømmelser før den falt til ro i en ny bane.

DE SVAKE BLE gitt muligheter til å overleve og de *sterke* gikk til grunne.

KJEMPEØGLENE HADDE DOMINERT i årmillioner. De store rovdinosaurene var planetens herskere, uovervinnelige og grusomme. Men mot naturkreftene dugde ikke de våpen de så rikelig var utstyrt med: rå makt, klør og fryktelige tannrekker.

MEN DISSE HERSKERNE døde ikke uten å få en siste sjanse... I de siste tider ble det ved en innsjø i den indre delen av Eurasias fastland, innenfor en landstripe som den gangen gikk mellom Nord-Amerika og Asia, klekket ut et egg fra arten Tyrannosaurus Rex. Den nyfødte øglen var annerledes enn andre av sin egen art. I mange små henseender og i et stort og meget viktig henseende.

Kald vind

EN VILL VIND HERJET. Lynene skar over himmelen, mot horisonten i vest sto et stort lauvtre i flammer, splintret og antent av himmelgnistene.

Dagen var ny, og det tok lengre tid enn vanlig før det bakkete, her og der sumpige landskapet våknet til liv. Noen små rottelignende skapninger svinset omkring, ganske uberørt av regnet og vinden. En fugl fór skrattende fra gren til gren, den ble sittende og svaie bare noen sekunder på hver gren før den mer blåste enn fløy videre. Den var ikke særlig flink til å fly, og så en nærmere på den, oppdaget en fort at den i stedet for ordentlig stjert hadde noe som lignet mer på en lang, fjærkledd hale. I nebbet hadde den spor av tenner.

Et par av de små pattedyra løp inn under noen steiner idet fuglen fløy over dem, på samme måte som de også gjorde det når tordenbrakene kom dem litt for nær, men snart fortsatte de med sin rastløse aktivitet for å finne føde.

Mange av de store nåletrærne på toppen av åsen, der vinden fikk et ubarmhjertig tak, var blitt brukket ned av stormene. De palmelignende cycadéene og løvtrærne hadde greid seg bedre, men en god del av dem så også ganske ribbede ut.

Tyrannosaurus Rex var kald og sulten. Kjempekroppen var bygd for å holde på varmen, men nå var det altfor lenge siden det hadde vært noen skikkelig varme å få. Ungdyret målte godt og vel tolv meter fra de sylskarpe hvite dolketennene til den piskende enden på halen. Han var plaget av den uvante dorskheten og den nummenheten som satt i musklene. Men det var ikke verre enn at en svak rasling i de høye bregnene bortenfor ham fikk ham til å kaste seg rundt. – Øynene stirret vaktsomt mot bregnene og nesebordene spilte seg opp. Redd var han ikke, hvorfor skulle denne enorme rovdinosauren føle redsel? Det var mat han tenkte på.

En lang, slank øgle stakk bodet fram. Den så ikke Rex med det samme, tok et par forte steg til på de tynne, raske beina sine.

Rex slo til med et kjempesprang og et brøl som forvandlet seg til et rasende skrik idet Ornitomimusen la på sprang – for hurtig til at Rex

kunne følge den. Han ble stående og se langt etter den fuglelignende øglen idet den forsvant under bølgende bregner lenger borte. – Han måtte nok gå adskillig listigere til verks enn å bykse og brøle om han skulle få has på en slik øgle.

Det lyste en uventet intelligens ut av de røde øynene til skrekkøglen. Han visste det ikke, men den intelligensen skyldtes både at han sto på toppen av en utviklingsstige i en familie med stadig mer intelligente øgler, og at tilfellet, en uventet arvelig forandring, hadde satt kronen på verket.

Dagen ble lang og trøstesløs. Været ble ikke bedre, tvert om. Det lå en egen eim i luften, et rått gufs av kulde på marsj.

Rex snuste misfornøyd opp mot vinden. En lette i regnet lot ham bare se at dette hvite hadde erobret enda mer av fjellene i det fjerne. Sløvheten i ham gjorde det vanskelig å tenke klart, men han hadde en sterk aning av å stå foran en dødelig fare. Ikke bare en vanlig fare, ikke naturkatastrofer slik han hadde opplevd dem før, som elva i flom eller Tordenfjellet som spydde røyk og lava og fikk bakken til å riste. Det var enda større enn det, en trussel mot noe mer enn bare ham selv alene. Det var bare så vanskelig å tenke seg et sted hvor han kunne være *mindre* truet enn her, i dette landområdet han hadde lært å tenke på som sitt rike, og som hadde forsynt ham med mer enn nok vilt til at han kunne leve uten større bekymringer. Men nå... Han fant et kadaver av en Tyrannosaurus. Det bar alt spor av små, ivrige tenner. Ikke så ofte hadde han måttet ete kadavre, og aldri før et dyr av sine egen art. Ikke for at det i grunnen betød så mye når dyret først var dødt, men de store tyrannøglene lot helst være å drepe hverandre. De sloss nok ofte når de møttes, men drepte ikke, om det kunne unngås. Når taperen løftet hodet og blottet strupen, lot seierherren den overvunne gå i fred, brølte bare ut sin triumf mot himmelen så de andre dyra omkring skjelvende løp i skjul og lyttet inntil de siste ekkoene hadde rullet bort mellom fjellene.

Rex' ankomst hadde jaget fuglene opp i trærne, der satt de nå og skrek og skjelte. Han rev med liten glede store kjøttstykker av øglekadaveret og åt. Kjøttet gav ham ihvertfall ny kraft.

At det var forskjell på ham selv og andre Tyrannosaurus, det visste Rex av erfaring. Men han var selvfølgelig ikke i stand til å forstå skikkelig hva denne forskjellen besto i.

– Jeg kan, og de kan ikke...

Det hadde han konstatert... Han kunne løse problemer, tenke framover, selv hans brødre og søstre kunne ikke det. Men likevel hadde de stikk i strid med artens vanlige adferd holdt sammen en tid etter klekkingen, kanskje uten å være seg bevisst noe slags slektskap, men det ble ihvertfall slik. På den måten ble ingen av dem ofre for erkefienden, Gorgosaurusen, og først da de var blitt året gamle, hadde de tro mot sine instinkter funnet hver sin vei.

I Rex hadde motviljen mot andre jegere på hans område kjempet mot en gryende forståelse for at de ville stå sterkere og oppnå mer hvis de jaktet sammen. Kanskje følte noen av de andre litt av det samme, men bare hos Rex kunne denne nye innsikten ha fått overtaket over de instinktive reaksjonene.

Slik det nå var, forsvant de svakeste av dem én for én, søkte egne jaktområder. Til sist hadde Rex blitt utfordret av en stor hunn, han hadde tapt, og trukket hit inn, mellom fjellene, hvor han hadde vært siden. Han hadde støtt på andre tyrannøgler også her, men bare én eneste gang hadde det kommet til virkelig kamp om retten til jaktterritoriet. De andre gangene hadde han bare brølt truende, de hadde brølt tilbake, men likevel trukket seg vekk. – Det var en voksen hann som utfordret ham, Rex hadde tatt i mot utfordringen, og hadde nok kamperfaring og hadde lært å bruke hodet såpass at han hadde seiret.

Men denne nye fienden, den store røde stjernen, ensat ham ikke mer enn et støvkorn. Den veltet Jordkloden rundt slik at den fór som en skjevende snurrebass i verdensrommet. En drepende kulde slingret langsomt oppover det nordamerikanske fastland, mot dit hvor nordpolen til slutt skulle komme til å stabilisere seg. Det var begivenheter som ikke noe levende vesen kunne ha noen som helst innflytelse på.

Fuglene våget seg ned igjen og begynte å slite i seg restene etter måltidet hans. Skrikende flakset de med nervøse hopp fram og tilbake, de

modigste mellom bena på ham. Han betraktet dem nysgjerrig et øyeblikk. Sulten deres, og synet og lukten av den oppflengede øglekroppen, overvant tydeligvis langt på vei deres redsel for ham.

Han vagget nedover på de tømmerstokktykke bakbena sine, som endte i svære, fuglekloaktige føtter, og veltet overende under et stort ginkgotre. Trekronen gav ikke rare beskyttelsen mot regnet, det sørget vinden for. Vannet rant i stimer nedover den læraktige huden, men det gjorde ham egentlig ikke så mye. En øyenstikker som hadde klamret seg fast til trestammen, lettet summende idet Rex kom, den fløy vinglende noen meter og slo seg ned lenger borte. De tretti centimeter lange vingene vibrerte i vindkastene. En ny *Ornitomimus* kom stille gjennom underskogen, de høye blomsterplantene og bregnene kamuflerte den grønn- og brunflekke kroppen dens. Det var et ungt dyr, ikke stort over to meter langt, og nå lå det flatt framover mens det stirret stivt på øyenstikkeren. Så, med et sprang slo den til. Et kontant bitt over ryggen til insektet, som svirret hjelpeløst med vingene. Men i det samme slo også Rex til. I tre-fire kjempesprang var han over fugleøglen, eggroveren og insekteteren *Ornitomimus*. Tennene bommet såvidt på nakken og klappet sammen over det ene forlemmet dens, klippet det tvers av – og fugleøglen var borte med et vilt skrik og et panikkartet hopp. Bregner og blomsterkroner bølget som opprørt hav bak det flyktende dyret. Rex fulgte ikke etter. Kanskje ville øglen for miste så mye blod at den ble utmattet, kanskje ikke. Rex åt det lille han hadde fått tak i, – og han tok også kjempeøyenstikkeren som *Ornitomimus* hadde mistet. Han hadde ikke stort til smakssans, og var ikke nettopp det en kan kalle kresen, men han syntes det store insektet smakte bittert.

Rex sovnet og drømte. Som de fleste drømmene hans var også denne tåket, og det var ikke mye han kunne huske av drømmen da han våknet. Men han visste at den hadde skissert opp et problem for ham, og den hadde også antydnet en løsning...

Rex hadde små muligheter for å lære noe av andre. Men han hadde en egen evne til å forstå ting. Dypt inne i ham fantes det en slags «slekts-hukommelse» som strakte seg årtusener, ja årmillioner tilbake i tiden.

Annerledes kunne det ikke forklares, at han i drømmene sine så slik som nok hadde eksistert, men som han ikke hadde sett i sitt eget liv. Opplevde ting som nok hadde hendt, men som *han* ikke kunne ha opplevd. Når han så merkelige, ukjente øgler med en kam av benplater som gikk som store takkete skjell fra nakken og ned til halen, som endte i fire lange, skarpe kniver. Han drømte at han kjempet mot dette dyret, og mot et annet som hadde lange forlemmer som var utstyrt med to farlige, oppstående, spisse pigger. Han så landskaper med et annet og rikere dyre- og planteliv, opplevde en tid som gikk tilbake ikke bare til hans egne forfedre, men til *deres* aner. Og han skimtet omrisset av kommende tider hvor alt dette gikk mot en slutt, der skrekkøglenes tidsalder raskt nærmet seg sin ende. Eller gjorde den det? Måtte det bli slik?

Da Rex våknet, var det natt. Han forsøkte å reise seg, men kroppen var motvillig. Noen klare flekker på himmelen viste stjernene, men snart var de borte. Skyene tetnet til igjen, regnet forvandlet seg til iskalde, harde korn som sved mot øynene. Rex lot den dødlignende nummenheten få overtaket, han gled igjen inn i en slags søvn. Drømmen kom ikke tilbake, men viljen til å leve videre, til å gjøre noe, finne de svar som måtte til, brant som en klar, hvit flamme i ham.

Natten ble uhyggelig kald, med temperaturer som en stund utpå morgenen krøp faretruende nær null. Bare de varmblodige fuglene og pattedyrene enset ikke temperaturfallet noe særlig, de kunne til og med tåle et enda kaldere værlag uten direkte å bukke under for det. Uventet nok kom dagen med morgensol, men den ville aldri gå særlig høyt opp på himmelen og lyste bare blekt ned gjennom den blygrå disen. De store øglene svimet omkring som i en døs. Noen av de mindre og mer primitive lå bare rolig på en flekk, nesten uten å bevege seg, bare øynene og pusten som gikk i dem viste at de fremdeles levde. Noen av de små pattedyra våget seg helt innpå dem, i den tro at de var døde, bare for å skvette unna når kravlingen og bitinigen deres fikk øglene til å røre på seg.

Rex lå lenge og stirret blindt på solskiven. En adskillig mindre, rødere sol sto like over den på himmelen, men ingen av dem hadde særlig

mye varme å gi fra seg, der de hang lavt over de hvitkleddede tindene i det fjerne. En av de regnbuefargede fuglene slo seg ned på ham. Tennene dens forsøkte å rive i skinnet hans, men uten å lykkes, han kjente det knapt. Men så hoppet den videre oppover og begynte å hakke ham i øynene. Med et sint skrik langet Rex ut med en av sine ganske små forlemmer, men to klør på, som snedig kunne vendes mot hverandre som en tang. I neste øyeblikk holdt han en flaksende, hest pipende fugl i grepet. Han lot dolketennene skjære den i stykker og slukte den. Det var såvidt han kjente at det var noe der i det hele tatt idet han svelget den ned. Han reiste den tunge kroppen sin, svalet, men ble stående.

Med skrekk så han hvorledes det faretruende hvite, som han av erfaring visste var kuldens trofaste følgesvenn, var krøpet langt, langt nedover liene. Ikke bare i de fjerneste, taggete fjelltindene, men også de lavere, flate vulkanske haugene nær ved.

Nå måtte han vekk herfra. Den slutningen kunne synes enkel å komme fram til, men for et vesen som ikke visste noe særlig hverken om geografi eller om meteorologi var det ikke uten videre klart at det kunne være bedre enn andre steder. Det var vel helst bare slik at det ikke var stort *annet* han kunne foreta seg.

Men hvor skulle han gå?

Rex så vurderende opp mot fjellene. Det hvite hadde kommet først på *de* toppene, i den retningen. Altså var det motsatt vei han måtte dra.

Med tunge, usikre steg snudde han ryggen mot solen og begynte å gå. Kraftløsheten i kroppen overvældet ham nesten. Frøs gjorde han ikke, kaldblodige dyr gjør ikke det, likevel kjente han seg kald helt inntil marginen. Men viljen, gnisten inne i ham, bar ham framover. Han satte en fot framfor den andre, og holdt det gående. Det bar utover slettelandet i en underlig, usikker humping, hvert steg tre-fire meter lang.

Trehornøglen

REX' VEI GIKK I retning mot den ganske smale landtungen som nå var tilbake av forbindelsen mellom de to kontinentene Asia og Nord-Amerika.

Det gikk i rykk og napp med ham, men de siste døgnene hadde det ikke blitt kaldere, det regnet ikke så mye, og solen fikk bedre tak selv om den stadig ikke kom høyere opp på himmelen – snarere tvert imot.

Det tykke skinnen hans hang i løse, tomme folder over buken. Han hadde snart pint ut av kroppen sin alt den kunne make å gi. Det hadde vært lite vilt å finne, et halvspist kadaver av en *Lambeosaurus* og noen smådyr var alt Rex hadde fått i seg siden han startet. Det var som en kald, dempende hånd var blitt lagt over dyrelivet. Om han lyttet, kunne han ikke høre noen store rovøgler brøle, ingen skrik fra mindre dyr, ingen rauting fra de store planteeterne.

Rex trampet tungt framover gjennom underskogen, føttene feide blomsterplanter og buskas til side. Øynene så rett ned i bakken. Det var derfor ikke godt å si hvem som ble mest forbauset da han rundet en nedblåst kjempecycadé og sto ansikt til ansikt med en *Triceratops*... og *for* et ansikt å stå foran. Rex hadde som regel unngått å kjempe mot disse øglene, når det var mat nok ellers, men nå var situasjonen en annen.

*Triceratops*en, nesten sju meter lang og to og en halv meter høy, sto bred og trygg med de fire bena plantet i bakken, den så på erkefienden uten tegn på frykt – men så kunne man da heller ikke vente at en hjerne på størrelse med en valnøtt skulle romme de helt sterke følelser... At den var klar over faren fra skrekkøglen, var imidlertid tydelig nok, den senket det store hodet med de tre lange, skarpe hornene – ett på nesen og et over hvert øye – mot Rex.

Det veldige rovdiret kretset varsomt omkring planteeteren, men *Triceratops*en snudde seg etter, og holdt hele tiden hodet mot ham. Rex lot som han gikk, dro seg noen hundre meter bort, ventet, og snek seg tilbake, skjulte seg i den tette vegetasjonen, så godt som kjempekroppen i det hele tatt lot seg skjule. Og ganske riktig, *Triceratops*en sto igjen rolig og åt grønt fra de laveste trærne. Rex kom inn på den fra siden og sto bare noen meter fra den da han kastet seg fram. Men om *Triceratops*ens

hjerne var liten, så kunne den allikevel møte en fare som denne raskt og effektivt nok. Den vred uventet kjapt på hodet med de farlige hornene. Det ene lange øyenspydet rammet Rex på siden av pannen og rev opp et sår. Blod rant ned mellom kjevene på ham. Rex remjet seg arg. Det var flytt blod, hans blod! Han sperret gapet vilt åpent og bet til, men de femten centimeter lange rovtennene skrenset bare av på benkraven til trehornøglen og gjorde ingen skade.

Rex trakk seg unna og betraktet byttet oppmerksomt. Så begynte en dødelig dans. Rundt og rundt gikk de, i stadig trangere sirkler. Med en brå, avledende bevegelse tok Rex et fort steg mot høyre og slengte den kraftige halen framover. Triceratopsen rettet automatisk hornene i retning av bevegelsen, Rex kastet hodet mot venstre, og det fryktelige gapet klappet sammen omkring nakken på motstanderen, like under skjoldkraven. Tennene rev opp de mykere skjellene på halsen og grov seg inn.

Smaken av den andre øglens blod tente en rå blodtørst i Rex; han rev og slet rasende i den tykke, kjøttfulle nakken for å avgjøre kampen. Hornøglen utstøtte halvkvalte, gispende brøl, men riktig ferdig var den ikke. Den slo piskende med halen og traff Rex over det venstre øyet. Slaget blindet ham noen sekunder, og Triceratopsen gjorde en klorende, sparkende bevegelse med den kraftige bakfoten. Rex' tak glapp, og i det samme så den andre øglen sitt snitt til å snu på hodet og gi Rex et støt med de livsfarlige hornene. Heldigvis var det nesehornet, det korteste og minst morderiske som traff best. Det flenget opp skulderen til Rex, han vrælte av sinne og smerte og trakk seg unna. De ble stående med hivende pust og se på hverandre. Som alle kaldblodige dyr var ingen av den særlig utholdende, men Rex var desperat og han visste at han måtte knekke dette fordømte vandrende arsenalet av forsvarsvåpen, han måtte ha noe å ete snarest eller han ville ikke kunne greie å dra stort lenger – især ikke nå, såret og uttappet for krefter.

Han begynte å sirkle den motsatte veien. Skulderen blødde, og det høyre forbenet kjentes følelsesløst, det var vanskelig å bruke det. Midt under kampen hadde et kraftig regnskyll satt inn, og bakken ble farget

blast rød av utvannet blod fra begge de to sårede dyra. Men det var ingen tvil om hvem som hadde fått den hardeste medfarten. Rex la med tilfredsstillelse merke til at Triceratopsen hadde vanskelig for å bevege hodet skikkelig, det dinglet liksom fram og tilbake mens dyret forsøkte å snu seg hele tiden mot tyrannøglen.

Der de står, viser de to på hver sin måte høydepunktene i en lang utvikling; Rex er et av de farligste dyr i hele verden, hans slekt er de største rovdinosaurene i Nord-Amerika. Han er jegernes konge. Hele kroppen er innstilt på å være en uhyre effektiv mordmaskin, fra de svære, klobesatte bakbena som han står på til den lange, kraftige halen med den sagtakkete skjellkanten som rekker fra halespissen til pannen, og til de toogfemti tennene, de lengste av dem bortimot tjue centimeter lange og skarpe som kniver.

Rex rager over fem meter opp i været, de røde øynene skinner av et nesten vanvittig raseri, som han forsøker å tvinge tilbake for å kunne tenke klart. Han vet at hans beste våpen ikke er et brølende, tærende sinne, men plan og listighet.

Triceratopsen er på sin side et bevis på hva utviklingen har kunnet gjøre for å la hans art av fredelige planteetere få muligheter til å overleve. I en verden full av farlige rovdyr betød det at planteeterne måtte utvikle avskrekkende og effektive forsvarsvåpen. Og trehornøglen frister da heller ikke til angrep. Hele den sju meter lange kroppen er i tillegg til de vanlige skjellene oversådd med rekker av utstikkende pyramideformede skjell helt ned til halen som i seg selv er et virkningsfullt våpen når hornøglen svinger den mot en angriper. Men først og fremst er det hodet med de to meterlange, spydlignende hornene over øynene og det ene, kortere hornet over munnen som ender i et papegøyelignende nebb – alt sammen plassert på et svært, tagget rundt skjold, som gjør at den har de beste muligheter for å overleve et nesten hvilket som helst angrep fra rovøglene. Den er kanskje dum og treg, men den kan forsvare seg! Bare dens slektning *Styracosaurus*, med sin benkrage med seks skarpe pigger og sitt ene, litt lengre nesehorn kunne gjøre trehornøglen rangen stridig som den frykteligste av alle de planteetende øglene.

Rex gjorde en ny omgående bevegelse for å avlede Triceratopsen, men den fulgte ikke etter. Rex begynte å sirkle igjen, først én vei, så den motsatte. Han kjente kreftene minke for hver bevegelse viljen tvang ham til å gjøre. Da øynet han en ny sjanse... De var kommet inn mellom noen høye, trelignende bregner med kraftige stammer som hindret trehornøglen i helt å følge Rex' kretsing, men samtidig følte den kanskje at bregnetrærne gav en slags beskyttelse mot denne rare rovdinosauren som ikke visste å gi seg. Rex utnyttet en åpning og gjorde et sprang fram, men denne gangen brukte han ikke tennene sine, men satte pannebrasken hardt inn i siden på sin motstander. Triceratopsen veltet over, skrikende og fektende med de klumpete, tykke bena. Munnen med de mange flate tannrekkene gapte mot Rex, og han kunne se den røde tungen vibrere under brølene. Raskt begrov han dolketennene sine i den myke buken til planteeteren, øynene hans ble blendet av blodet som sprutet fram. Det rykket krampaktig i kroppen til Triceratopsen. Den brukte lang tid på å dø, men til sist ble den liggende rolig. Rex begynte å ete av den lenge før de siste krampetrekningene var ebbet ut, han lå mer enn han sto over sitt falne bytte. – Det tok noen lange sekunder fra den trette hjernen hans registrerte en bevegelse tett ved, noe flekket rødbrunt og sandaktig grått, til han oppfattet at det han så kunne bety en ny fare.

Han reiste hodet opp fra måltidet. Noen få meter bortenfor sto en annen rovøgle, en Gorgosaurus, og stirret på den blodige scenen med grådige, truende øyne. Den sto med gapet halvt åpent, siklende mellom hvite tenner.

Rex så på den med en blanding av irritasjon og forbauselse. Mente denne øglen som bare rakk ham til skuldrene, og som han klo for klo, tann for tann, muskel for muskel var helt overlegen at den ville *angripe* ham? Gorgosaurusen måtte sannelig være sulten for å våge noe slikt!

Men det var ikke bare det. Selv med sin begrensede hjernekapasitet ante den mindre øglen at Rex var utkjørt og såret, mens den selv, til tross for at den var sulten nå, ikke hadde gått så lenge uten bytte, den var i god form og uthvilt. Selv om den var mindre, følte den derfor likevel at

den var den overlegne. Gorgosaurusen var gammel og erfaren og hadde ved et lignende tilfelle overvunnet en tyrannøgle, jaget den og tatt byttet dens.

Nå snerret den gurglende mot Rex, truende, for å vise sine hensikter. Det var som om den ville si:

– Gir du deg, så skal jeg nøye meg med trehorn, men hvis ikke skal du også bli mitt bytte.

Rex tøylet raseriet som nesten fikk ham til å fly rett i synet på fienden. I stedet reiste han seg møysommelig og trakk seg unna, mens han gav fra seg advarende hvisle- og knurrelyder. Gorgosaurusen tok et tilfreds steg fram, den begynte å rive kjøttbiter ut av den døde Triceratopsen mens den oppmerksomt fulgte alle Rex' bevegelser med øynene. Tyrannosaurusen hadde gitt seg så merkelig lett at den følte seg forvirret – var det så enkelt å skremme unna denne kjempen?

Rex trakk seg stadig bakover. Men i samme øyeblikk som han ikke lenger så Gorgosaurusen, sprang han haltende nedover rundt noen bregnetrær og høye blomsterplanter. Godt skjult av den tette vegetasjonen løp han i en halvsirkel slik at han kom fram bak Gorgosaurusen. Så lydløst som han greide med den tunge kroppen sin gikk han innpå den. Den andre rovøglen stirret fremdeles mot det stedet der Rex hadde forsvunnet, samtidig som den jafset i seg store kjøttstykker fra skrotten foran seg. Det knakk i en tørr trestamme under foten til Rex. Gorgosaurusen snudde på hodet, men det var for sent. Tennene til Rex satt i neste øyeblikk i nakken dens, han klemte kjevene sammen i et dødelig grep og slengte Gorgosaurusen fra side til side, ristet den som en fille. Det kom en skarp, knekkende lyd idet nakken brakk, og krampetrekningen som gikk gjennom kroppen på motstanderen slo bena under Rex. Han falt bakover, men slapp ikke taket med kjeften. Den tunge kroppen til den andre øglen veltet over ham og det svartnet for øynene. Møysommelig, halvt svimeslått, vred han tennene løs fra Gorgosaurusnakken og karet seg unna. Rex så på den døde motstanderen og forsøkte å få til en slags følelse av triumf. Han løftet hodet mot himmelen, men seiersbrølet som kom var en ynkelig tynn parodi.

Mekanisk gjenopptok han spisingen. Maten gled i store klumper ned gjennom halsen, men han kjente ingen glede ved det. Om maten hjalp ham til å gjenvinne noe av den kraften som hadde forlatt kroppen hans, så merket han det ihvertfall ikke ennå. De første regnskurene som hadde kommet mens han ennå kjempet mot Triceratopsen, var blitt avløst av et sildrende, vedvarende regn. Han hadde allerede tapt tid, det virket som om det var gått mange timer, og kanskje var det også, for kvelden var ikke langt unna. Han visste at sovnet han nå, for å våkne i morgen, så ville snøen igjen ha rykket innpå. Men for i det hele tatt å komme videre var det også nødvendig å hvile, ete, få fornyede krefter. Såret i skulderen var ikke så alvorlig, men det verket med en rar, bankende smerte. Rex la seg ned ved siden av de døde, sønderlemmede kroppene. Han enset ikke fuglen som var kommet til, og heller ikke de små pattedyrene. Det var ikke stort de kunne greie å ta av de veldige kjøttmengdene, og han orket ikke la seg irritere av skriking, skvatring og kravling. I morgen ville han ete så mye han bare kunne få i seg, og så ville han dra videre, flykte bort før den *virkelige* kulden kunne omringe ham og forvandle blodet i årene fra en aktiv, livgivende strøm til en treg, frossen pøl, og musklene til uvillige klumper av lammet kjøtt.

Rex betraktet landskapet omkring.

Det lignet mye på det han hadde forlatt, det var kanskje litt tørrere her, og færre cycadéer, snelleplanter og vanlige bregner, men det var flere av de trelignende bregnene med tykke stilker. I bakgrunnen, opp mot vulkanåsene bak myrslettene sto den grønne nåleskogen, høy og tett, trærne lignet rette, strenge skikkelser i regnet, som falt stadig tettere.

En flygeøgle seilte forbi i skjenende, usikker flukt høyt der oppe, den så ut til å like seg dårlig i det kjølige regnet, den også.

– Kanskje ville de bli de første som bukket under?

Øglen forsvant i regndisen, men Rex kunne se for seg hodet, med det lange gapet, de store hudvingene som var utspent på tynne benstilker. Det var en klumpet ubehjelpelighet over flygeøglene når de ikke var i luften, men på den annen side kunne de altså fly, og flykte unna uværet og kulden. Visste de bare hvorhen de skulle dra, så kanskje...

De døsige, drømmeaktige tankene, som var så uvanlige selv for Rex – det var ikke så ofte han lot tankene kretse omkring annet enn seg og sitt – ble hogd tvers av.

En gigantisk skikkelse dukket fram fra regnet og buskene foran ham, et lavt, rallende knurr kom fra den brede strupen.

Selv om Rex så skikkelsen mest som en mørk, tåket silhuett mot den grå ettermiddagshimmelen, var han ikke i tvil om hva for slags dyr det var som sto der: Det var en av hans egen art, en tyrannøgle! Og den ville utfordre ham til kamp om de blodige kroppene til triceratopsen og gorgosaurusen. Han ville trenge maten i morgen, men kunne for sitt bare liv ikke forestille seg hvorledes han kunne ta imot en slik utfordring og gå seirende ut av det. Likevel måtte han prøve. Et håpløshetens sinne grep ham, han reiste seg langsomt opp og stilte seg mellom den andre øglen og de to ferske kadavrene. Han løftet hodet og brølte advarende.

Hun

REGNET TETNET ENDA MER til, vannet kom silende i strømmer. Der det rammet bakken, laget det små groper og rant bort mellom buskene. Dråpene laget en jevn trommedur mot de bredbladete bregnene og mot trekronene.

Den kolossale øglen brølte ikke tilbake mot Rex, utstøtte bare de samme rare, rallende knurrelydene om og om igjen. Vinden bar fra Rex, men idet de to nærmet seg hverandre, kjente han den umiskjennelige lukten av hunndyr. Det forvirret Rex. Han hadde liten erfaring med hunner, hadde ikke støtt på noen siden den gang han ble drevet bort av en fra sitt første jaktområde. Før det hadde han forsøkt seg med noen klossete tilnærmelser overfor en hunn, men var ubeleilig blitt drevet bort av en stor, brunstig hann.

Nå ble han stående og snuse mot henne. Sakte nærmet hun seg, hun var stor, voksen. Hun bøyde seg ned og rev til seg en bit av trice-ratopskjøttet. Han lot henne gjøre det, tok selv en bit, så på henne og hørte noen underlige lyder trenge seg fram fra hans egen strupe. Hun glefset mot ham, men han forsvarte seg ikke, blottet i stedet strupen mot henne, og hun gjorde ingen flere miner til å ville angripe.

Det var som om en floke løste seg opp inne i hodet til Rex.

Instinktivt forsto han hvorfor hele flukten bort fra denne uovervinnelige faren som marsjerte fram over landet, til nå hadde manglet den *dypere* mening som den måtte ha... Det betød at hun måtte flykte med! Men hvorledes skulle han få henne til å gjøre det? – Da måtte han overvinne denne sterke, nedarvede trangten til å vise seg svak overfor henne. *Han* måtte være sterkest, han måtte få henne til å forstå at hun måtte følge med, om han så skulle jage henne foran seg!

Men akkurat nå var det nok for ham å være sammen med henne, finne krefter i seg ett eller annet sted til å gjøre det naturen i dem begge krevde. Rex følte brått at om det *nå* dukket opp en hann som ville gjøre ham rangen stridig, så ville han slåss. Han ville til og med drepe om nødvendig, om så utfordreren var dobbelt så stor som ham selv, og ikke som han; utslitt, såret og trett.

Morgenen ble, som Rex hadde ventet det, kaldere enn dagen før, og

det led et stykke utpå formiddagen før de orket å røre noe særlig på seg. Det første de gjorde var å ete godt, Rex åt til han for første gang på lenge kjente seg helt mett. Men da var det også bare ganske ubestemmelige rester tilbake av de svære øglene: ben, innvoller, tenner, klørne på Gorgosaurusen og klovene til trehornøglen. Triceratopsens hode var også intakt, selv tennene til skrekkøglen bet ikke på panserskjoldet og de tre hornene. De vidåpne øynene stirret brystne tilbake på Rex da han kikket bort på hodet. Av en eller annen uforklarlig grunn likte han det ikke. Et slag med halen sendte hodet kant i kant inn mellom bregnene, men da det stanset, lå det fremdeles vendt mot den og stirret tomt framfor seg.

Hunntyrannosaurusen hadde også ett seg ferdig, hun strakte den lange kroppen sin, vendte seg likegyldig bort fra Rex og labbet tungt innover i bregne- og løvskogen. Det var som om hun alt hadde visket ham ut av sin bevissthet.

Rex visste at han ikke kunne la henne få gå. Det var den sikre død som ventet henne om hun ble her, i dette området, det trodde han ihvertfall. Om noen dager ville nok frosten sette inn for alvor, og så... Han tok noen raske steg, fór forbi, og stilte seg opp rett foran henne. Han gav fra seg en advarende strupelyd.

Hun så forundret og usikkert ned på ham. En halv meter raget hun opp over denne underlige hannen. Hva var det han ville? Det var noe ved ham som gjorde henne usikker. Hun prøvde seg med de samme klynkelydene som kvelden før, gned seg sidelengs mot ham og gav til kjenne at hun var villig til å parre seg med ham igjen, om det var det han ville. Men han enset ikke det, utstøtte bare den advarende brumlingen igjen og skubbet til henne med det høyre forbenet og med hodet for å vise henne i hvilken retning han ønsket at hun skulle gå. Men hun forsto ikke og brølte plutselig mot ham. Rex enset det ikke, men skubbet borti henne igjen, enda hardere. Bestemt og urokkelig stod han der, med musklene spent for å møte det angrepet han regnet med skulle komme. Og han tok ikke feil. Hun klippet kjapt til med kjevene etter nakken på ham. Riktig på alvor var det ikke, for hun kunne vel ha fått bittet til å

ramme om hun virkelig hadde villet det, men Rex tok ingen sjanser. Han hadde allerede tenkt ut hvorledes han skulle angripe uten å skade henne, hvordan han skulle beseire henne og få henne til å underkaste seg og følge med ham. Fort satte han de ene benet bak hennes og gav henne samtidig en kraftig dytt med hodet og skulderen. Hun ramlet overende med et brak som fikk fuglene, som hadde overtatt restene etter de to tyrannosaurusernes måltid, til å flakse bråkende i været og fly opp i de nærmeste trærne hvor de ble sittende og skvatte og skjelle. Hun gav fra seg et rasende og overrasket gaul idet hun blottet den mot ham. Men Rex gav henne ingen sjanse til å angripe seg. Han var over henne i samme sekund og festet gapet i et drepende grep omkring nakken hennes. Da hun forsøkte å vri seg mot ham lot han tennene trenge noen millimeter inn i det tykke skinnet. Hun prøvde en gang til, og enda en gang, men for hver gang bet han ørlite granne hardere, og til sist lærte hun leksen sin. Hun vred strupen oppover i tegnet på overgivelse. Rex slapp henne, og de reiste seg. På nytt gav han henne et forsiktig skubb den veien han ville ha henne til å gå, og hun tok et ubeslutsomt steg i den riktige retningen, så ett til, og til slutt lot hun seg ganske villig drive framover.

Veien gikk inn i et klippelandskap, klaser av blomsterplanter overtok helt for bregnene, og trærne var krokete nålekjemper. Regnet forfulgte dem, men kom nå mest i byger. Et par tre ganger var det også lyn og torden i bygene. De så ikke mange dyr – noen fugleøgler som de ikke gjorde noe forsøk på å ta opp jakten på og de vanlige store insektene og en del fugler og pattedyr.

De kjente forresten ikke noen sult heller, så kort etter sitt store måltid, så det var mer av vane enn av nødvendighet at Rex saumfór landskapet med øynene etter noe som rørte på seg.

Et stykke utpå ettermiddagen samme dag kom de over en flokk på fire beitende Triceratopser, men Rex følte liten trang til å ta opp noen slags kamp. Hunnen så ut som hun kanskje hadde lyst til å angripe, men en lav murring fra Rex, og en dytt, fikk henne til å fortsette.

De måtte over noen åser for å komme videre i den retningen Rex hadde satt seg fore at han ville gå. Det ble kaldere mens de gikk oppover, og han ble forvirret. Han måtte drive henne videre, skyve henne framover. En gang måtte han også igjen vise tenner mot henne for i det hele tatt å få henne til å gå. Men han forsto heller ikke selv helt hvorfor det ble kaldere, enda han var sikker på at de dro i riktig retning – de holdt hele tiden kaldfronten og snøfallene bak seg – men nå var kulden plutselig også foran dem!

Landskapet her oppe var dominert av nåletrær og brun og grå mose som fjæret under føttene når de gikk. Noen stive, smalbladede planter var det også mange av innimellom, og løvtrær. Etterhvert ble det både naknere og kaldere. De kom inn mellom noen bratte steinurer. Dyr så de ikke mange av, små insekter og noen få pattedyr og smale, små øgler som gjemte seg i sprekkene mellom steinene idet de passerte.

Rex' bekymring for at han kanskje hadde gjort seg skyldig i en alvorlig misforståelse, steg i takt med at temperaturen sank. Men han beroliget seg selv. Han hadde jo sett at den hvite frosten alltid begynte øverst i fjellene, altså at det av en eller annen grunn ble kaldere høyt oppe – at det var en sammenheng mellom kulde og høyde. Men det kunne bare bety av kulden kom *fortere* oppe i fjellene, for han visste jo at kulden også krøp ned i lavere strøk, når den bare fikk litt tid på seg...

Så lenge de dro i den riktige retningen, ville det nok bli varmere igjen så snart de kom over disse åskammene. Rex trengte tilbake impulsen til å snu, og fortsatte.

Til sist kom de opp mellom to høye, vulkanske fjell, og så med ett vidt utover og nedover. Rex var kanskje ikke den rette til hverken å forstå eller sette pris på synet, men det var et fantastisk landskap de skuet ut over. Et landskap med grunne, blinkende innsjøer, med myrer omkranset av bartrær, av snelleplanter og ett og annet ginkgotre. Lenger borte skimtet de hauger av hvite klippeblokker, og bakenfor den igjen noe stort, blått som strakte seg så langt øyet rakk – havet!

Veien nedover gikk fortene enn oppturen, det var lettere å gå, men det ble også mer dramatisk enn Rex satte pris på. Maken sparket løs en

jordtorv, gled og forsvant nedover i en sky av store og små steiner. Hun remjet av skrekk, rotet fortvilet med de store bena for å finne fotfeste, men tumlet overende og gikk kast i kast nedover, før både hun og raset stanset opp.

Rex glemte all forsiktighet, han satte etter, gled han også, rutsjet nedover med stein sprutende til alle kanter under føttene, men han holdt seg likevel oppreist. I neste nå var han hos henne. Lettet så han at hun bare var forslått og forstumlet. Hun så opp på ham og pusten gikk i hese gisp. En flygeøgle, en Pterodactylus, kretset nysgjerrig over dem, men gled videre på en oppgående luftstrøm, da den trege hjernen dens endelig registrerte at øglen der nede hadde overlevd.

De gikk forsiktig videre.

Hunnøglens hode virret fra side til side på en hjelpeløs måte, en hvit hinne gled fram og tilbake foran øynene. Men de kom seg ned begge to uten flere ulykker. Rex lot henne hvile og tok sjansen på å gå fra henne litt. Han visste at hun nå neppe ville finne på å stikke av.

Rex gikk langsomt bortover langs kanten på en grunn, grumsete innsjø. Små insekter fløy opp foran føttene hans i store skyer, og det var også større insekter, biller og øyenstikkere, de sistnevnte med vindespenn på opp til en halv meter.

Endelig så han også noe annet som rørte på seg. En Ankylosaurus var kommet ned til vannet for å drikke og ete av de kraftige, næringsrike vannplantene. Den fem meter lange, flate kroppen dens var dekket av en sammenhengende mosaikk av benplater fra halen til langt opp på hodet. Kanten på panseret hadde et trettitalt lange pigger som gikk hele veien rundt. Den klubbeformede, tunge halen var dens farligste forsvarsvåpen. Men Rex hadde drept så mange av disse dyrene at han visste hvorledes de kunne tas.

Han tok noen raske steg så han kom helt innpå den. Den oppdaget ham straks og krøp årvåkent sammen, samtidig som den vendte siden mot ham, slik at den kunne forsvare seg med klubbehalen om nødvendig. Rex hoppet fram mot den. Ankylosaurusen slenge halen med piggene mot ham, men Rex unngikk den behendig. I samme øyeblikk som

halen suste forbi låret på Rex, sparket han klofoten fram og opp under Ankylosaurusen – den gav fra seg en hvinende lyd idet den ble slengt overende og havnet på ryggen, hvor den ble liggende med åpent gap og bukte den flate kroppen fra side til side. Rex visste at den raskt, så snart den fikk summet seg, godt ville greie å komme seg på bena igjen, så han kjørte tennene i den. Tre-fire raske hogg med tannknivene i overkjeven ned gjennom og mellom de tynnere, belteformede skjellrekkene på undersiden av dyret. Hundrevis av røde roser blomstret ut. Det døde nokså fort.

Rex grep Ankylosaurusen i nakken og slepte den med seg. Hunnøglen så på ham med en slags sløv forbauselse idet han dumpet skroten ned foran føttene hennes. Rex ventet til hun hadde begynt å ete av byttet, før han selv tok for seg. Av og til mens han åt stanset Rex og så opp på henne. Var det i ferd med å vokse fram noe mellom dem, hadde han greid å få henne til å forstå noe? I forhold til selv hans uklareste drømmer var hennes tanker mer umælende; bilder og begreper kretset omkring de aller nærmeste begivenheter og behov... sjelden noe som satte dypere spor.

Rex kunne ikke unngå å føle en viss utålmodighet overfor henne, han hadde problemer nok med å inne *at* det måtte være slik, langt mindre greide han å forstå *hvorfor* det var slik. Men likevel, hun var alt han hadde, tilfeldighetene eller skjebnen hadde ført henne til ham – og siden hadde livet hans, og flukten, fått denne nye meningen som gjorde så mangt annerledes.

Rex og maken hans ventet ikke lenge før de dro videre.

Solen, stor og gulhvit gjennom disen, senket seg langsomt ned mot de lave, drivende skyflekkene over åsryggene. Det var en ukjent, bitterfrisk eim i luften. Solstrålene brøt her og der gjennom skyene i lange, smale strålebunter som rammet grå, fykende yr og forvandlet dem til oppbrukne biter av regnbue. Så dukket de to kjempeøglene inn mellom hvite klippeblokker som bare sparsomt var bevokst med forskjellige små planter. En stor, åpen katedrallignende hule ble deres tilholdssted for natten. Lurende, grønne små øyne betraktet dem, men de hvilte egentlig

helt trygt. De visste det ikke selv, men her fantes ingen andre øgler av deres egen art, og heller ingen andre rovdyr som kunne true dem på noe vis. Og denne natten hadde heller ikke naturen noen spesielt ubehagelige overraskelser å by på. Regnet kom, men bare i byger, og ikke så kaldt og kraftig som natten før.

Rex hadde gjort enda en ny erfaring, han hadde oppdaget fordelene ved å oppholde seg i en hule.

Dager ved havet

HAVET LÅ FORAN DEM. Gråblått mot de lave skyene, grønt i koket oppunder klippestranden, og frådende hvitt når dønningene slo oppetter. Hunnøglen brølte hjelpeløst mot dette mektige, mot brenningene. Hun ville flykte tilbake, inn mellom bergene de hadde kommet ned fra, men Rex holdt igjen. Lenger borte gikk klippene over i flate svaberg, med sandstrand innimellom, bestrødd med små og store rundslipte steiner. Langt inne, der sjøen ikke hadde fått tak, var stranden bevokst med lave brune og grønne planter. I bergsprekkene lyste det her og der overraskende i glorete, gule og blå blomsterkroner, hvor klaser av hardføre blomsterplanter hadde klort seg fast og overlevd. Men ellers var strandlinjen et katastrofeområde! Veldige tidevannsstrømmer hadde kastet store flodbølger innover og feid med seg praktisk talt alt levende. En brun, stygg stripe av tang og andre sjøplanter som var vasket opp på stranden lå der og råtnet sammen med floker av kvister og rekved, busker og mindre strandplanter som var revet opp med roten og dradd med nedover av rasende sjø.

Fra høyden de sto på kunne de se at stranden gjorde en stor, slak bue framover og fortapte seg i disen. De kunne også såvidt skimte en blålig, langstrakt vannstripe i *motsatt* retning, på den andre siden av den landtungen de befant seg på.

Dette var veien framover for Rex. Han måtte følge denne stranden, denne stripen med land så langt den gikk. For selv om natten før hadde vært mindre kald enn de foregående, så var han temmelig viss på at flukten ikke var over ennå. Han vendte hodet bort fra havet og tok inn det ødslige og forblåste landskapet. – Dessuten var her ikke vilt nok til at de kunne livberge seg ordentlig, nei, de *måtte* dra videre og håpe på det beste.

To flygeøgler, Pterandon, svevde forbi høyt oppe. Den ene av de veldige fiskeeterne, det største flygende vesen som noensinne har kløyvd luftmassene, åtte meter langt fra vingespiss til vingespiss, kom tilbake og kretset i et par vide sirkler nedover mot ett eller annet borte ved stranden. Den spredte en flokk like nysgjerrige sjøfugler, før den igjen lot seg gli videre på vindkastene. Rex' nyfikenhet var også vakt. De gikk

nedover. Han først, mens maken nokså likegyldig fulgte etter. Tilfreds merket Rex seg at hun nå gikk der han gikk, selv om hun gjorde det motvillig. Det var som om hun i dette fremmede, truende landskapet ikke maktet å finne noen annen mulighet.

Det var to dyr borte i den grunne viken, og Rex hadde aldri sett noe lignende før: Midt i et hav av sprutende, virvlende sjø dro de i hver sin ende av et stort kadaver av en havskilpadde. De sloss ikke nettopp, men gjorde truende bevegelser mot hverandre med hodene som var ganske små, men med gap som virket farlige nok, tett besatt med rovtenner. Hodene satt på buktende, slanke halses som var minst like lange som kroppene deres, som mer kunne anes enn sees i kavet som var farget rødt av blod fra det døde dyret.

Det Rex så var langhalsede svaneøgler. Han betraktet dem ikke lenger enn et halvt minutt eller så. Straks han innså at de to rare skapningene der ute, og byttet deres, var umulig å få fatt på, mistet han interessen for dem.

De fortsatte langsmed strandlinjen, og Rex ble ganske fort klar over at kystlandskapet og havet utenfor langtifra var så øde og så fritt for levende skapninger som det hadde sett ut til med det samme. – Det var ikke bare de store, svømmende øglene i havet, svaneøglene og en annen med et enda villere utseende; Tylosaurus. Det var også havskilpadder, fiskeøgler og den pussige, vingeløse «Vestfuglen». På land fantes det mindre dyr, mest insekter og bløtdyr som ikke dugde særlig til mat for de to skrekkøglene. Derimot drepte de noen flygeøgler, som de løp innpå før de greide å kaste seg utfor skrentene eller fikk bakset seg til værs med de store, klossete vingene sine.

De gikk i dagevis. Landskapet endret seg lite den første tiden. Rex og maken hans fulgte for det meste strandlinjen, forsøkte bare noen få, mislykkede jaktekspedisjoner innover land. Det hadde kommet som et sjokk på Rex da han oppdaget at det friske, rene vannet var udrikkelig, det var salt! Nå ble de avhengige av å finne ferskt vann, og måtte nøye seg med det de fant av regnvann som samlet seg i grunne dammer på svabergene. En annen ting som gav dem noen ubehagelige overraskelser

før de vennet seg til det var de store tidevannsforskjellene. Den første kvelden hadde de sovnet på stranden ved lavvann og ikke våknet før de første bølgene skyllet over dem. Senere lærte de seg til å dra fordeler av tidevannet. Når sjøen trakk seg tilbake, etterlot den seg store, vel-smakende krepsdyr mellom steinene og inne i de tørrlagte tare- og tang-vasene. Det var ikke stort å holde det gående på, men de hadde kanskje ikke greid seg uten.

Til sin store tilfredsstillelse merket Rex at kulden ikke lenger rykket innpå – tvert om ble det stadig varmere, også om nettene, og det regnet mindre her. At så *det* betød mindre drikkevann, var en strek i regningen. Men ihvertfall var de store kroppene på nytt gjennomvarme, og fullt ut effektive og aktive. Rex gjorde det for vane å spise planter, og oppdaget at det lindret tørsten. Maken begynte også å ete av de stive, brede plantene, de plantene Rex hadde funnet ut var mest saftige. Slik oppdaget han at han faktisk kunne lære henne ting, overføre sine egne erfaringer til henne ved å vise henne og få henne til å ape etter.

Da endringen i landskapet kom, ble den ganske dramatisk: Det bel-tet de fulgte, restene etter et vidt landområde som en gang hadde gjort Nord-Amerika og Asia til ett kontinent, løste seg opp i et mylder av flate holmer. Men bortenfor dem igjen videt landet seg ut til en lang kyst-stripe med høye blåsvarte fjell bortenfor!

De måtte ditover, men hvordan?

Det gikk greit å forsere de grunne sundene mellom de første små-øyene, det var fjære sjø, og vannet var ikke stort over meteren dypt. Men snart kom de til dypere sund. Rex vadet uti, gikk nedi helt til halsen, men kom seg over. Først på den andre siden merket han at maken ble stående, hun sto et lite stykke uti, vasset fram og tilbake, og laget de gurglende klynkelydene som fikk hjertet til Rex til å dunke hissigere i brystet.

Han brølte til henne. Lyden rullet som torden ut over vannet. En korthalset Kronosaurus noen hundre meter lenger borte lyttet vaksomt et øyeblikk, så veivet den med de grove luffene sine og dukket ned mot dypere vann.

Rex' make nølte, men så kom hun.

– Hva har du å være redd for? Hun er større enn meg. Hun rekker høyere opp!

Det var millioner av år siden tyrannøglenes forfedre hadde krøpet opp fra sumpene og forlatt vannets element. Men alle som har sine mer eller mindre fjerne forfedre blant dyr som har levd i vann har det til felles at når den første vannskrekken har gitt seg, så begynner de like det. – For Rex' vedkommende helt til han trådte utfor en marbakke og dukket under. Panikkslagen kavet han med bena, de små forbena klorte hjelpe-løst i den grønne sjøen, og han gulpet i seg litervis med salt sjøvann før han oppdaget at kavingen førte ham oppover og framover – han svømte! Maken som hadde fulgt like bak ham og lidd samme skjebne, greide med sine mer instinktive reaksjoner svømmingen bedre enn ham, og kom først i land på den store øya forut. Rex kjente hvordan bakføttene traff løs, gjørmete sand. Vannet var allerede grumset og ugjennomsiktig etter sanden som maken hadde sparket opp, og nå sendte hans egne føtter nye skyer av gjørme opp omkring ham.

Hjernen til en hai er ikke stor, og den biter instinktivt etter alt som rører på seg. En svær hai som kom svømmende, tiltrukket av bråket og plaskingen, kjørte tennene inn i låret på Rex. – det var en for den skjebnesvanger feiltagelse... Rex var hemmet, haien var i sitt eget element, den var et svært og fryktelig rovdyr – men Rex var bare så mye, mye frykteligere. Med et vilt, rasende gaul som ble borte i en strøm av bobler kjørte han hodet ned i sjøvannet. Da han kom opp igjen, hadde han delt haien i to. Den ene delen var fremdeles fastbitt i låret hans. Rex brukte de tanglignende klørne på forbena til å bende opp haifiskens kjever og fjerne tennene fra låret. Det var bare et kjøttsår, det blødde friskt, men ikke lenge, og til gjengjeld hadde de fått det første helt tilfredsstillende måltidet på ganske mange dager.

Øya var stor, og de ble der over natten. Rex mente de skulle dra videre neste dag, men så hendte det noe helt uventet.

Det klarnet opp, og natten ble den første stjerneklare på nesten det han kunne huske. Den røde solen var nå blitt bare en stor, flammende

stjerne høyt oppe på himmelen. Skinnet fra stjernen blandet seg med et mattere gulorange lyset fra den kjempemessige månesigden. Den hang lavt over havflaten og kastet et urolig gullskimmer over de rundt bølgerykkene. Alt kastet to skygger.

Rex' make rørte urolig på seg hele natten. Grytidlig neste morgen grov hun en stor grop i sanden og la seks gulgrå egg i den.

Rex følte seg både overveldet og urolig, og fylt av motstridende følelser. Han forsøkte å forstå det som skjedde og betydningen av det.

Tyrannosaurusene, som så mange eggleggende øglearter, hadde en ganske likegyldig holdning til sine egg, så snart de var lagt. Solvarmen fikk klekke dem ut, og ungene var fra første sekund etter at de hadde kommet ut av egget i stand til å ta vare på seg selv.

Men Rex sto der ganske tafatt i sanden like ved og så på at de ble lagt, mens rare tanker trengte seg på i ham og truet alle hans videre planer. Han var fullt ut klar over at hvert av eggene i beste fall inneholdt kimen til en Tyrannosaurus. Det hadde en slags berusende virkning på ham. For sitt indre blikk manet han fram synet av en hel flokk med jagende, samarbeidende tyrannøgler. Men han ønsket ikke at noe skulle komme i veien for hans plan om fortest mulig å nå landet ved de blånende fjellene langt der borte i sørvest. Riktignok var det blitt stadig litt varmere de siste dagene og nettene. Og i dag sto solen opp på en skyfri himmel. Men han følte seg langt fra trygg ennå for den faren han hadde flyktet fra. Han hadde ikke glemt den dødslignende nummenheten i lemmene, som ikke ville lystre ordentlig. Blodet som langsomt ble kaldere. Kroppen som ville gli inn i en dvale han sikkert aldri ville våkne opp fra... Han ønsket ikke å oppleve det igjen.

Og likevel. Tanken på at den vage drømmen hans hvor tyrannøgler arbeidet sammen, hjalp hverandre, jaget i flokk, kanskje kunne bli *sann* gjennom de eggene som maken hadde lagt, vokste seg stor og mektig i ham.

Samtidig fyltes han også av en ekkel uro.

Rex tilhørte en øgleart som gjennom årmillionene hadde utviklet seg til å bare stole på seg selv alene. Hver eneste Tyrannosaurus var seg selv

nok, *egoister* på den måten at alt kretset omkring seg selv. Men de hadde også denne instinktive forståelsen av at andre av deres egen art i like stor grad var individer, *egoister* som så alt ut fra seg. Rex selv var kommet enda et steg lenger enn det. Han så at stilt overfor trusselen fra sterkere makter, ville flere øgler sammen ha større muligheter for å overleve enn en enkelt øgle som sto alene og bare fulgte sine primitive drifter.

Rex ville vel ikke ha funnet slike ord, men det var ihvertfall slik det var. Rex hadde en sterk, nesten ubøyeelig vilje til både selv å overleve og til å føre sin slekt videre. Han var også intelligent nok til å *tenke*, og tankene ble til planer, planene til handling.

Da maken hadde lagt eggene og gravd et løst lag med sand over dem, brydde hun seg, tro mot sine naturdrifter, ikke mer om dem. Men det gjorde *han*. Rex hadde bestemt seg, de skulle bli her og passe på eggene!

Det ville ikke bli helt enkelt, først og fremst fordi det kunne bli vanskelig å livberge seg, det var lite av mulige byttedyr her. Til nå hadde han, utenom de dyra som levde i vannet, bare sett pattedyr, noen Ictyornis-fugleflokker og flygeøgler.

Det tok ikke mer enn et par timers tid å labbe rundt øya og komme tilbake til utgangspunktet. Bare et ganske smalt sund skilte den ved lavvann fra det eneste som enten måtte være fastlandet eller en mye større øy.

Men øya de var på, var ikke så helt håpløs som oppholdssted den heller. Det var antydning til skog på den. Innenfor strandbeltet var det et flatt berg- og myrlandskap med mest nåletrær og bregner, noen av en type han ikke hadde sett før.

Maken drepte en nesten fire meter lang kvelerslange, det var ikke stort, og den tynne skrotten gikk fort ned. Rex fanget et pattedyr, det første han noensinne hadde spist. Det var ikke engang en skikkelig munnfull hele dyret, men det var varmt... Han hadde spist flere fugler, så han hadde opplevd dette før, men det var vanskelig for ham å fatte hvordan et slikt lite krek kunne være særlig varmere enn sine omgivelser. Men slik var det, og det forklarte hvorfor de brydde seg så lite om selv de mest

langvarige temperaturfall. De hadde dessuten en annen fordel framfor krypdyra: De fødte levende unger, og hvilket pluss det var, skulle til og med Rex få merke. Til gjengjeld sto *de* kun på begynnelsen av en mulig videre utvikling. Rex sto på toppen av en utviklingspyramide hvor hans gren av krypdyr hadde hersket over Jorden i hundre millioner år! Både de store rovdinosaurene og pattedyra stammet fra mer primitive krypdyr, som i sin tid hadde preget verden i seksti millioner år – de såkalte synapside reptilene. Til forskjell fra både disse og fra pattedyr hadde Rex og øglene av hans slekt en bedre forbrenning av surstoff i lungene, noe som bidro til å gjøre kroppen hans mer effektiv. Blodsirkulasjonen var også bedre, og det trengtes i en stor og hurtig kropp, som i tillegg gikk på to ben... det skulle vare lenge før noe pattedyr kom så langt! Så lenge temperaturen ble høy nok i løpet av en dag til å varme opp kroppen tilstrekkelig, og deretter ikke sank særlig under fire–fem grader i altfor lang tid før den ble varmet opp på nytt, var Tyrannosauruskroppen den beste biologiske maskin som naturen hadde skapt. I tillegg hadde Rex, men fremdeles bare han, en fullstendig overlegen hjerne. Og nå hadde han også en make, de hadde egg i sanden... Jo, det var fremdeles håp for dinosaurene, enda om den fremmede solen hadde slengt Jordkloden ut av balanse og det skulle komme mange nye omveltninger og skifte mellom kalde og varme tider før alt var over.

Ettermiddagssola skinte på dem gjennom tynne slørskyer. Med en ny ro inne i seg, og for første gang med en følelse av ikke lenger å være jaget, elsket Rex med sin make. Hun tok imot ham, og de brunstige låtene fikk øyas ennå sovende nattdyr til å vri urolig på seg i sine skjul.

I habooben

EN ÅTTE DAGERS TID passerte igjen. Lite skjedde. Rex' make var urolig, nå var det hun som var den rastløse av dem. Men Rex var sta, han hadde bestemt seg, og ville bli, skjønt han hverken likte øya med dens sparsomme dyreliv, eller en ganske frisk vind som nå var begynt å blåse langs kysten. Den laget furer i sanden, og uten at Rex merket det, blottla den såvidt et av de øverste, nedgravde eggene. Om maken hadde oppdaget det, gjorde det ingen forskjell. For henne var eggene som hun hadde lagt nå blitt nesten så likegyldige som steinene på stranda.

Natten ble kjølig, men ikke på noen faretruende måte. Bare nok til at morgenen allerede var noen timer gammel da de to øglene våknet skikkelig opp. Det tok enda noen minutter før Rex, som hadde gjort det hver dag siden de kom hit, gikk ned til stranden. Der stivnet han til, ble stående og stirre, vantro. Så begynte han å løpe i sikksakk bortover, fram og tilbake, og så i stadig tettere sirkler omkring plassen der eggene skulle være. Halen pisket, kroppen var krumt bøyet, hodet skrapte nesten nedi.

I sanden var det spor etter ivrige, gravende føtter, og rester av tykke, seige eggeskall. Nattens små røvere hadde vært på ferden, en hel flokk av dem. De hadde hatt seg et festmåltid på de store eggene, og hadde forsvunnet igjen, som visket ut!

Rex ble overveldet av et voldsomt raserianfall. Han brølte ikke, han *ulte*, vilt og utfordrende, sparket med de svære, kløyvde føttene ned i bakken så sand og småstein sprutet omkring ham.

Kanskje eggroverne krøp sammen i skrekk der de skjulte seg, ved lyden av den mektige stemmen og sinnet i den – men Rex kunne ikke nå dem, ikke nå, og da det ble stille igjen, lå pattedyra der fremdeles, gode og mette, og hadde alt glemt bråket.

Maken hans rygget tilbake for ham i redsel. Men til sist gikk han tom, og fikk en slags kontroll over den malstrømmen av følelser og tanker som tumlet gjennom hjernen. Det var som om han brått ble klar over at han tok *for* mye på vei. Han hadde sett framtiden så klart for seg de siste dagene, nå måtte alt bygges opp på nytt. Tanken beroliget ham. Hva var han redd for? Med tidens hjelp ville nye egg bli lagt, da skulle han passe

bedre på, og han skulle sørge for at det skjedde på et bedre sted. Såfremt det i det hele tatt fantes bedre steder ved de svarte fjellene i horisonten... dit han hadde tenkt seg. Oppmerksomt betraktet han de fjerne tindene, blåtonet i disen. Noe som lignet et dypt, dypt sukk kom fra brystet hans og trengte seg ut mellom tennene med en hvesende lyd. Han beroliget maken med noen lave, trøstende lyder, og hun trakk seg ikke unna da han nærmet seg. Ikke lenge etter var de på vei over øya, mot sundet som skilte den fra den andre øya – eller fastlandet – innenfor.

Sannheten lå, som den så ofte gjør, midt i mellom. Det var en halvøy de kom til, men om øyriket de hadde forlatt ikke var særlig gjestfritt, så var fastlandet det enda mindre. De brukte ikke så lang tid på å krysse halvøya, og både den og kyststripen innenfor var bevokst med planter av forskjellig slag, av samme sorten som på øyene utenfor, men så ble landskapet mer og mer ødslig. Etter et par dagers marsj var det nesten ikke en plante å se, ikke et dyr av noen størrelse, bare firfisler, små stripete slanger og insekter. Til sist heller ikke det, bare sand og stein, mest det første... Det var en ørken som strakte seg ut foran dem, helt fram mot fjellene i synsranden – og kanskje videre også?

Rex tvang seg til å drikke mer enn han egentlig trengte, i et vannhull de passerte, og han så til at maken også drakk godt. Han hadde ikke glemt hvor avhengig de hadde vært av regnvannspyttene den første tiden på stranden – og her så det ut til å være enda vanskeligere om vann, og ikke hadde det regnet heller, på ganske mange døgn. Nettene her ute i ørkenen var klare, men kjølige.

De tilbakela fort noen mil på de lange, grove bakbena sine, men avstandene var ikke lett å vurdere her i dette terrenget, og selv nå, på tredje dagen etter at de hadde forlatt øya, syntes ikke Rex at de var kommet fjellene særlig nær.

Det ble en lite behagelig natt igjen, og morgenen var ytterst merkelig. Solen skinte gjennom et gulfarget slør av støv og sand, pisket opp av en fjern vind på vei mot dem. Men det var først utpå ettermiddagen to dager senere, da de kunne se at de blåsvarte fjellene endelig var rykket nærmere, at sandstormen reiste seg som en truende vegg mot øst.

Rex skyndte på, men ørkenen og marsjen hadde tappet mye av kraften ut av både ham og maken, huden og tungen kjentes sprukken og tørr som ørkensanden selv... Da de første sandkornene til sist kom sveipende, og solen ble borte i et rykende, gult og brunt inferno, hjalp det lite at de løp i panikk, med hivende pust og i lange sprang mot fjellene forut, som nå kneiste med halvt utviskete konturer mot himmelen. Et av de frykteligste av alle naturens luner, *habooben*, sandstormen, kastet seg med brutal villskap ned over dem. Kjempedyrene ravet, raste, men selv de var små mot denne stormvinden og de millioner på millioner av sandkorn den bar på.

Rex innså snart at det ikke nyttet å brøle mot stormen... Alt det innbrakte var at gapet ble fylt med sand til langt nedi halsen. I stedet krummet han ryggen mot vinden og gikk på, i den retningen han mente fjellene måtte ligge. Øynene ble til smale, støvfylte sprekker, han ante mer enn han så makens brede rygg foran seg. Nå virket hun sikrere enn han, og kanskje var hun også det; hennes mer primitive teft var nå mer til å stole på enn all hans intelligens og tillærte tenkemåter. Her hadde han ingen erfaring, ingen kunnskaper å hente fram, men måtte også lite på instinktet, som ikke var annet enn en møysommelig nedarvet lærdom fra en livskraftig slekt. Litt av kontakten med, og evnen til å hente fram av denne lærdommen hadde han betalt for sin kompliserte storehjerne. Hos maken var instinktene fremdeles det som ledet hennes fot.

Rex følte seg bedøvd. Nervene registrerte ikke prikkingen av sandkornene mot lærhuden, men det bredte seg en slags lammelse over det hele, og mest på den siden som vendte mot vinden. Tiden gikk i stå, kom bare som minutter, men virket som timer. Rex forsøkte fortvilet å få bena til å bære seg framover, bare for sløvt å oppdage at han lå, veltet over på siden, og at klørne krafset maktesløst i sanddynene. Han lukket øynene, sandkornene trommet mot den svære kroppen og begynte alt å begrave den.

– Slapp jeg unna kuldedøden bare for dette?

Tanken var så sviende bitter at den igjen tente en slags gnist av trass i ham. Han veivet seg opp på bana, svaiet, tok noen usikre steg igjen – og

greide på en eller annen måte å hente fram nok krefter til å vakle videre, han lå sidelengs mot den orkanaktige vinden og hadde den løyet brått, om så bare for et sekund, så ville han ubehjelpelig ha mistet balansen pånytt.

Øynene speidet etter maken, men i hele verden fantes ikke annet enn ham selv, og sand. Han formådde ikke å mobilisere styrke nok til riktig å innse at hun var borte, konstaterte bare sånn i forbifarten at den brede ryggen hennes var forsvunnet foran ham.

Bruddstykker av drømmer og minner flimret forbi som vingeslagene fra store flygeøgler inne i hodet hans... Igjen løp han overmodig omkring som hersker over sin egen lille verden, sitt jaktområde. Varme dager og milde netter. Sammenkrøllet under kjempeginkgotrærne med blåhvitt månelys strødd utover det hele. Han observerte, planla, lærte seg å bruke en hjerne som verden aldri tidligere hadde frambrakt maken til, og som heller aldri ingen etter ham, på mer enn seksti millioner år skulle *nærme seg* i effektiv intelligens. Og kanskje ikke engang da... ikke på den samme måten.

Minnet om kulden kom tilbake, da hele livet hans forandret seg. Hagl- og sluddbygene. Den fryktelige kampen mot Triceratopsen – de gode tankene vrent seg om til marerittaktige syner. Trehornøglen kom langsomt mot ham, det var en vill triumf i de små øynene. Hornene pekte ubønnhørlig mot den myke magen hans. Og Triceratopsen vokste, den ble større, større... raget opp foran ham som en vill hevner. Selv ble han liten, sank ned på knærne og halen, veivet avvergende med de små forbena mot kjempedyret foran seg. Øynene, som var sperret vidåpne, ble på et øyeblikk fylt med sand – men han hadde sett nok til å vite at kolossen foran ham var virkelig, han sank sammen og veltet over. Nå. Nå! ville de skarpe hornspydene ramme buken, rive ham opp og gjøre slutt på livet hans for alltid. Døden ville komme som en befrier, men det var en besk, en nederlagets befrielse den kom med. Rex forsøkte å brøle ut en slags utfordring mot sin fiende, men det ble bare noen hese, hostende strupelyder. Og den uvelkomne fremmede, dette mørke, mektige vesen: Angsten, ble stor dypt der inne og rådde helt over ham.

En mild, østlig fönvind fulgte den grusomme *habooben*, og gjorde timene før morgengryet mindre kjølig. Stjernene bleknet allerede bakenfor østhorisonten, snart ville solskiven bryte seg opp og fram. Bare nyoppkastede sanddyner og furer vitnet om at det her nylig hadde herjet en sandstorm... Vinden blåste forsiktig sandstøvet bort fra en halvt nedgravd kropp som lå der. Fra klippene høyt over kastet noen flygeøgler av arten *Pterodactylus* seg utfor, og svedde på utspilte vingeflater nedover. Men plutselig rørte kjempen der nede på seg, det store hodet med de mange sylkvasse tennene veltet over på den andre siden, og øynene åpnet seg og stirret tomt og blindt framfor seg.

Med kaldslige, skuffede skrik bøyde *Pterodactylusene* av, og fløy bort. Om en stund ville de komme tilbake, da ville kjempeøglen der nede kanskje være skikkelig død. Selv så hjelpeløst som den nå lå der, våget de seg ikke på et angrep. I mellomtiden fikk de se seg om etter annet bytte, som ikke rørte på seg, eller som var av en mer ufarlig størrelsesorden.

Det var som å grave seg opp gjennom sleip, grå gjørme. Den røde stjernen sto midt inne i hodet hans og kastet et blodstenkt lys gjennom hele ham. Alt han ønsket var fred, å gli tilbake i den tette, svarte bevisstløsheten, til døde om så var. Døden? *Triceratopsen*! Hvor... Han så den, den sto der fremdeles, en veldig skikkelse som kneiste høyt over hans hjelpeløshet. Men den sto så underlig stille, beveget seg ikke, tårnet opp som en klippe, taus, urørlig. Langsomt, ganske langsomt gikk det opp for ham at det de såre øynene hans glante så vidåpne mot, *var* en klippe. Og bak den var det flere store og små klippeblokker, alle sammen ved foten av en fjellvegg som reiste seg i en steil skråning som ble borte i gråhvite skydotter der oppe.

Rex reiste seg. Kroppen nektet å balansere på føttene, han falt framover, men reiste seg igjen, hans syntes bakken gynget i voldsomme kast under seg, men han greide å stå. Sanden drysset av ham som små steinras i miniatyr, en fin sky av sandstøv sto omkring ham og drev bort i vinden.

Det var ikke vann i nærheten, men han spiste noen saftige, taggete planter som vokste inne blant steinrøysene, og etter en stund følte

han seg litt mer i live, og fryktelig sulten. Han betraktet flokken med rovgriske Pterodactylus høyt oppe på fjellhyllene. De var visstnok det eneste mulige byttet her, og de satt der så trygt oppe i bergveggen... Han fikk en idé. De store flygeøglene var umåtelig glupske og like umåtelig dumme, det visste han.

Han la seg ned i sanden og begynte en tålmodig venting. Det var ikke forgjeves. Etter en stund kom de ned mot ham, skrålte rustent, og slo seg ned på den nærmeste klippen over ham. De kikket på skrå nedover, bakset urolig med vingene. Han lå like rolig. Så slapp de seg utfor mot ham, én etter én, kavende røde smådjevler med gapende nebb fulle av spisse tenner. Rex lot dem lande, og de begynte å rive i skinnet hans med sagtennene sine før han slo til: Han forsøkte å snappe en med tennene, og samtidig sparke til en med bakfoten. Begge deler mislyktes, kanskje fordi han var så svekket og kraftløsheten gikk dypere i ham enn han hadde trodd. Kanskje hadde han greid det om han hadde konsentrert seg om bare én.

Pterodactylusene bakset hylende avgårde over ørkensanden, i alle retninger. Rex gaulet sint av skuffelse, men lykken ville at planen hans ikke helt skulle mislykkes – to av flygeøglene tørnet i befinnelsen sammen og deiset i bakken i en floke av vinger, klør og skrikende, vidåpne kjefter. Den ene løp seg på vingene igjen, men den andre strevet bare hjelpeløst med en brukket vinge slepende etter seg. I neste øyeblikk hang den mellom tennene til Rex, død. Rex slukte den i tre-fire munnfuller, uten videre fiksfakserier. Det sparsomme måltidet utrettet underverker i ham. Han fikk etter hvert kraft både til å gå og ikke minst til å tenke klart igjen. Dette siste brakte imidlertid en smerte så voldsom at han vaklet under den: *Hun* var borte, forsvunnet i sandstormen, for alltid.

Det ble langt på dag før han maktet å styre tankene bort fra katastrofen som hadde rammet, han gikk opp på klippene og speidet utover i alle retninger. Ikke en bevegelse, bare sanddyner, ørkenen lå der, storslagen på sitt fiendtlige vis. Sanden kunne ha slukt kjempeøgler i tusenvis uten å la dem etterlate seg så mye som et eneste spor.

Rex begynte å gå langsmed den bratte fjellveggen, hoppet fra stein til

stein i de svære røysene. Det måtte da være en måte å komme opp imellom disse takkede tindene på? Men det virket ikke slik, ikke her ihvertfall. Fra der han sto hevet skråningen seg opp, stadig brattere, og alt syntes å være ett eneste stort fjell!

Bak ham strakte ørkenen seg ut i alle retninger, nesten helt til havet, det visste han. Bare mot horisonten i øst kunne det skimtes noe som kanskje var lave åsrygger, men de var i alle fall for fjerne til å ha noen interesse for ham. Men Rex husket at fra øyriket hadde de ikke sett ett, men *mange* blånende berg og tinder. Han trasket avgårde. Grunnen var bestrødd med kvasse, nedraste steinblokker, de største mange ganger større enn han selv. Innimellom var det sand fra ørkenen og også en masse grå og brunsvarte alvlange, porøse steiner. Han gikk så lenge at han mistet interessen for omgivelsene rundt seg, og formelig kvakk da han rundet noen framspringende knauser og så rett opp i en trang, skyggemørk dal som ledet opp i fjellheimen. En hvit vannstripe, sølvskimrende der solen nådde den, gikk i sikksakk nedover der en gang en langt frykteligere elv hadde rent ned gjennom kløften: flytende lava, som nå lå der stivnet til brunsvarte striper av replava, full av sprukne bobler og sår...

Men i det nærmeste øyeblikket var Rex bare interessert i vannet som strømmet så fritt og vilt nedover. Vannstripen tok av til høyre for den størknede lavaelven, og stupte brusende rett ned i en blank innsjø, omkranset av trær og bregner – en oase.

Tordenøglens dal

AV OG TIL KAN det virke rent ufattelig hvordan liv trenger seg fram overalt hvor muligheten for å overleve er til stede. Innsjøen, som var ganske beskjeden i størrelse og som ikke hadde noe synlig utløp, var full av fisk! Mange av fiskene var riktig store, og de feite, blanke kroppene fikk Rex til å prøve seg som fisker, for første gang om en da ikke skulle regne med haien han hadde drept. Skjønt det hadde jo vært i rent selvforsvar. Men overfor dette å fange fisk kom Rex til kort. Gang på gang forsøkte han å snappe til seg en, men hver gang ble gapet bare fullt av vann som hadde en ørliten bismak av svovel, han freste det ut i skuffet sinne. Til sist prøvde han å slå etter dem med halen, men han bommet hver eneste gang. I all rettferdighets navn får en kanskje føye til at det ikke bare skyldtes fiskenes hurtighet og heller ikke mangel på styrke og treffsikkerhet hos fiskeren – men først og fremst lysbrytningen i vannet, den gjorde at fisken slett ikke sto der Rex syntes han så den. Dyr som er vant fiskere har lært seg til å ta denne lysbrytningen med i betraktningen når de skal beregne hvor fisken står.

Andre dyr var her ikke, uten noen små fugler og så disse flygeøglene. Rex overveide å prøve knepet han hadde brukt før for å lokke ned Pterodactylusene en gang til, men i stedet bestemte han seg til å følge den trange dalen oppover like godt først som sist for å se om den virkelig ledet inn i fjellriket der oppe.

Det var en drøy, men ganske begivenhetsløs tur. Den tæret stygt på Rex' krefter, som det allerede fra før ikke var stort igjen av. Han måtte hvile oftere og oftere, pusten gikk i pesende hiv, men han tok seg ut så mye som han i det hele tatt tålte. Det siste stykket vadet han i elva, som strømmet litt roligere her, gjennom den v-formede kløften som den selv hadde gravd gjennom den porøse lavaen. På hver side av Rex raget det opp de mest fantastiske figurer i svart stein, de lutet utover ham som svære portstolper.

Et fjellplatå kom til syne idet dalen videt seg ut og åpnet et nytt landskap foran ham. På hver side kneiste takker og forvridde tinder opp i været lik kanten på et knust eggeskall, men de var bare teaterkulisser mot ørkenen han hadde lagt bak seg. Elva samlet seg fra en rekke små og

store vann som det lå et grått skoddeslør over. Kontrasten til ørkenlandskapet på den andre siden av kraterveggen kunne ikke ha vært større: Rett imot Rex var det veldige kraterplatået rast helt sammen, og dannet slake, ujevne helninger ned mot en bred, grytelignende dal mellom fjellene. Disen, som her oppe svedde forbi i lette, flortynne strimler, ble stadig tettere jo lenger ned i dalen en kom og gav landskapet et fantastisk spøkelsesaktig skjær. Rex gikk sakte ned mot den enorme grytedalen.

Den hete fuktigheten gjorde dalen og helningene opp mot det gamle vulkankrateret til en frodig sump. Floraen var oppe i dalsidene dominert av høye sequoiatrær og barskog, lenger nede av mange sorter bregner og av cycadéer med tønneformede stammer og palmelignende bladklaser som stakk ut fra toppen. Blomsterplanter var det ikke så mange av.

Det som likevel forundret Rex mest, var de fenomener som hadde skylden for at dalen var slik den var; de mange varme kildene og geysirerne. Selv om han hadde vokst opp i et område med vulkansk aktivitet, var akkurat disse tingene ukjente for ham. Sumpvannet var lunkent og smakte enda bitrere av svovel enn vannet i oasen hadde gjort. Rex fikk seg en kraftig forskrekkelse da en fossende vannstråle brått sprutet til værs ikke så mange meter unna der han sto, og sendte en fin dusj med kokende vann over ham!

Dyrelivet i sumpdalen var et kapittel for seg, Rex kom ganske snart i kontakt med noen av de dyra som fantes der.

Insektene var tallrike, mest var det av noen små, stikkende fluer – og for første gang i sitt liv opplevde Rex å bli virkelig plaget av slike ørsmå kryp... De kravlet inn overalt, i øynene, i munnen, der hvor de bare kom til. Men det var også kjempestore insekter her, som øyenstikkere han husket hjemmefra, bare at her var de enda større! Med sølvglinsende dobbeltvinger i hastig flukt gjennom disen brummet de forbi, snart hit og snart dit. Dessuten fantes noen meterlange tusenbein – Rex spiste ett, men det etset på tungen, og eksperimentet fristet ikke til gjentakelse. Noen av dalens egne, små øgler så imidlertid ut til å ete både disse og andre insekter med stort velbehag! Det fantes mange slags øgler som Rex aldri hadde støtt på tidligere; blant andre noen krokodillelignende

dyr som kravlet dovent ut i vannet da han kom, før han fikk tak i noen av dem, og en planteeter som var en fjern slektning av Triceratops, som til glede for Rex ikke hadde noen av sine slektingers fryktelige horn, bare skjoldkraven og en nebb lignende fortykkelse på nesen. Rex drepte en, spiste seg god og mett, og sovnet ved et nedfallent sequoiatre. Nat-ten kom med vonde drømmer om *henne*, og rundt midnatt våknet han brått av en sterk, rumlende lyd fra bakken – grunnen han lå på skalv, og sumpen ble med ett fylt av skrekkslagen skråling og hauking fra mange dyr. Men rumlingen og skjelvingen stanset fort. Rex greide allikevel ikke å sovne igjen straks, han mintes det fjerne Tordenfjellet i horison-ten hjemme i sitt gamle jaktterritorium. Det hadde rumlet slik, og like etterpå spydd røyk og ild...

Nå befant han seg praktisk talt ved kanten av et slikt krater, kanskje enda større og mektigere enn Tordenfjellet.

Natten gikk videre, uten nye hendelser, på sin ferd mot morgen. Rex sovnet igjen, til slutt, og like fort som søvnen var der, kom også de rare, uklare drømmene.

I det fjerne hørtes ståket fra dyr i voldsom kamp, Rex strevde med ly-dene i halvsøvn før han brått var lys våken og lyttende. Hvor langt utpå morgensiden det led, var det umulig å si sikkert. Tåketeppeet skulte sol-skiven der oppe. Den samme skodden dempet også støyen fra kampen, som tydeligvis stadig pågikk med uforminsket kraft. Brøl og skrik nådde Rex som en jevn dur – var det kanskje mer enn to store dyr som sloss?

Nysgjerrigheten, kanskje håpet om et «billig» jaktbytte, drev ham i retning av kampplassen. Dyrestemmene ble tydeligere, han begynte å løpe, grepet av uro. Han gled, satte begge bena i et dikehull, kavet seg opp igjen og bykset videre. – Inne mellom noen store bregner, ute i en grunn, gjørmet innsjø angrep en rovøgle en rautende koloss av et dyr. Hjertet gjorde et hopp i brystet på Rex, stanset nesten. Det angripende dyret var *henne*, hans egen make, som han trodde var blitt borte i ør-kenen!

Med et skingrende skrik kastet han seg inn i kampen. Motstanderen var det største dyret Rex noensinne hadde sett, bare i sine aller vageste

drømmer hadde han møtt det: Brontosaurusen, tordenøglen, mer enn tjue meter lang, med en enormt tung kropp som ble holdt oppe av fire lemmer så grove at bare de hver for seg var så store som en vanlig dinosaur. Halsen var lang, og endte i et fredelig, planteetende hode, med en liten hjerne som ikke engang dugde til å holde dens egen kropp i gang – til hjelp hadde den et ekstra, hjernelignende organ over bakføttene. Den var dum, stor, og fredelig. Nå forsøkte den forgjeves å ta seg ut på dypere vann for å redde seg unna den uventede faren. Men om den var dum og fredelig, så var den ikke hjelpeløs. Den blødde alt fra mange sår, men det var som om den ikke merket det – den svingte med en hale så lang og tykk som en svær trestamme.

Rex' make hadde snudd seg hvesende mot ham i det samme han kom brasende fram. Det var ingen gjenkjennelse å se i de ville, blodskutte øynene hennes. I det samme feide tordenøglen til henne med halen så hun ble slengt bakover og inn i bregneskogen. Rex fanget den svingende halen med tennene i det samme den kom, ble nesten revet overende, han også, men han spente imot og et stort stykke ble revet ut av halen på tordenøglen. Den store planteeteren buret av smerte. Rex' make kom seg opp igjen, men Brontosaurusen hadde manøvrert seg steg for steg bakover, og plutselig ble vannet bak den brådypt. Det digre kjøttlasset veltet uti så vannspruten sto omkring de to rovdinosaurene, bare hodet øverst på den lange halsen stakk opp av vannet. Men ikke så mye som ett minutt etter at Brontosaurusen var blitt dyktig bitt flere steder på kroppen og nær var blitt tyrannøglenes bytte, stod den fredelig og beitet på vannplanter og hadde glemt det hele.

Rex så etter den med en blanding av undring og nederlag. Nedslått fordi tordenøglen ikke ble hans bytte – i fantasien så han seg selv og maken ete i dagevis, beruset av kjøttmengdene – og undrende fordi han lurte på hva dette hete, tåketunge landskapet var for slags sted, som huset kjemper som dette, kjemper han måtte grave dypest ned i sine mest uklare fantasier for å finne et motstykke til.

Ved siden av ham hylte maken i ilter forbitrelse, og hylet gikk over i en lav, truende hvesing.

Rex rakk bare å gi henne et overrasket sideblikk før hun gikk til angrep på ham! Den fordømte...

Han tok et raskt skritt til siden for å unngå bittet idet hun kom settende og slengte hodet fram mot ham. Klørne krafset på kanten av et sleipt hull, han mistet fotfestet og ble tvunget enda et steg bakover. Dermed satt Rex dumt ute i gjørmen med vann til langt oppå buken.

En hellig vrede boblet opp i ham. Det var ille nok at hun ikke kjente ham igjen, men når hun direkte gikk til angrep på ham... det fikk være måte på! Hadde han temt henne én gang, så måtte han vel kunne gjøre det en gang til. Han kavet seg opp, steppet fnysende innpå henne, unnagikk behendig hennes trette, litt klossete angrep nå da han var forberedt på dem, mattet henne enda mer ut.

Pesende ble hun stående foran ham, han blottet tennene mot henne, men brølte ikke, lagde bare noen lyder ikke ulike dem hun første gangen hadde møtt ham med. Hun løftet hodet og blottet strupen.

Rex tok det som et tegn på ihvertfall *en slags* gjenkjennelse da hun fulgte like bak ham da han gikk. Hjertet sang i ham, selv om han var fortvilet over at hun ikke var litt mer lik ham selv – at det ikke var gjort rom for litt mer hjerne i hodet hennes. Men det viktigste var at hun hadde overlevd *habooben*, at de igjen var sammen. Nå skulle de ikke skilles mer, så sikkert som at Rex var Rex.

Dager og netter passerte.

Insektene fortsatte å irritere. Det var umulig, ihvertfall for Rex, helt å kunne venne seg til alle disse ørsmå, kravlende, summende utyskene. Det var nesten for fantastisk at sånne småkryp kunne irritere så store dyr, men slik var det likevel. De var forresten ikke den eneste plagen: En dag de hvilte inne blant bregnene på en moldbanke ved en litt større sumpsjø, våknet Rex brått av døsen ved at maken reiste på hodet og glefset kjapt etter noe.

I neste nå var Rex på bena. Et par lange kjever, fullsatt med rovtenner, klappet sammen og streifet bena hans. De lå med ett midt inne i en buktende, ålende masse av lange krokodilleøgler. Rex klippet til en med et raskt bitt som drepte den momentant. Et ørlite sekund gledet han

seg over at et bytte *så* lett kom til ham, men disse dyra som han når de hadde møtt dem enkeltvis, parvis, eller til og med i grupper på tre-fire ikke hadde hatt noen vanskeligheter med å holde fra livet – heller tvert om! – var nå som besatt av en slags blodrus. De angrep alt som rørte på seg, eller verre enn det: De åt på alt som var annerledes enn det som åpenbart *ikke* kunne krype eller gå!

Rex og maken måtte trekke seg unna for ikke å bli overmannet. Det siste Rex observerte var at de lange, flate øglene holdt festmåltid på dem av deres egne som de to tyrannosauruserne hadde drept.

En gang senere ble de også utsatt for et slags angrep fra de samme øglene, som så ut til å være det eneste rovdiret, eller ihvertfall det *dominerende* rovdiret her, og det angrepet kom om natten... De måtte begynne å gjøre det til en regel å ikke sove ved vannkanten.

Disse plagene og mer til gjorde at Rex trivdes dårlig. Terrenget passet dem ikke særlig, det heller, Rex mislikte at han utenom på de få tørre stedene praktisk talt for hvert skritt han tok måtte vokte seg for å ikke trå ned i bunnløs blautmyr. Han likte ikke de kokende vannstrålene som uten varsel kunne sprute opp fra bakken, og han fryktet den dype rumlingen i fjellet som hadde latt høre fra seg igjen kvelden før, og bakken som hadde ristet under dem like etterpå.

Et ubestridt gode var at her fantes så mye vilt.

Det kjempestore kjøttberget de hadde slåss mot da han hadde truffet maken sin igjen, hadde de ikke sett noe mer til. Hadde han ikke visst bedre, ville han så smått begynt å lure på om det ikke var bare et fantasibilde, noe han hadde innbilt seg. Han visste at hans egne drømmer og fantasier kunne spille ham ett og annet puss.

Rex lengtet etter å se solen ordentlig, higet etter et tørrere, friere, åpnere landskap. Men fra den annen side sett: Sto valget mellom *dette* og ørkenen, så var det tross alt lett. Her hvor tiden på mystisk vis syntes å ha kommet inn i en bakevje, her var det kanskje håp om en framtid også for hans slekt.

Disse tankene var uklare, flamlende. De satt et sted dypt inne i den innerste labyrinten i hjernen, og ville ikke komme ordentlig fram. Lå

der bare og ulmet sammen med de tåkete forestillingene om at både Brontosaurusen og mange av de andre dyra her var «levende fortidslevninger».

Den lumre natten ség enda en gang innpå. Rex klødde seg mekanisk i øynene med kloen på forbenet. Det var vel egentlig ikke helt slik som dette han hadde forestilt seg det: At han skulle overleve på et sånt sted, i en kunstig, innestengt trygghet, i stedet for å ta kampen opp mot de vanskene som møtte ham og maken hans i den virkelige verden utenfor dette «drivhuset».

Men det var lettest å la den ene dagen følge den andre, ta de små og store besvær etter som de kom – og kanskje tilpasse seg dem, på et vis. Da så Rex' make la nye egg, ble det enda lettere å gjøre dette. Rex holdt seg stadig i nærheten av dem. Selv om det etter det han hadde sett til nå ikke fantes pattedyr her, så var det andre røvere som også var glad i dinosauregg, og gjerne i små, myke unger også.

– Nåja, tyrannøglens avkom var små kopier av sine foreldre helt fra starten av, og var seg strakt bevisste at de var det de var. Så det måtte minst én av disse lumske, uberegnelige krokodilleøglene til for å binde an med en av dem.

Rex' make var ikke urolig. Hun hadde faktisk tilpasset seg langt bedre enn ham, og syntes allerede å være fullt ut fortrolig med de fleste sider ved livet i tåkedalen. Det eneste som maktet å gjøre henne utilpass, og som fikk henne til å hvese eller knurre i sint engstelse, var at vulkanfjellet mumlet og skalv. Temperaturen passet dem heller ikke *helt*, det var ikke så mye de orket å røre på seg før de måtte pese for å holde det gående. De ble dovne og gadd ikke å gjøre mer enn det absolutt nødvendige.

Maken hadde nå fullt ut godtatt å leve sammen med Rex og samarbeide med ham. Så godt som hun nå klarte seg, og siden hun tross alt var den største og sterkeste av dem, ble hun på mange måter også den toneangivende – den som dominerte. Hun beviste kanskje med det at i den vanlige, jevne hverdagen hadde han få fordeler fremfor sine mindre intelligente artsfrender. Det var bare i *krisen* at hans overlegne hjerne

fikk komme til sin rett, og de egentlige krisene var det ganske få av her i denne lukkede, dampende gryten.

Om kanskje Rex nær et ørlite ønske om å bli stilt overfor noen litt større utfordringer enn de som bød seg fram i dagenes løp, for å vise seg selv og henne hva han var verd, så ønsket han seg ihvertfall ikke det som snart skulle komme.

Rødt inferno

DET KRAFTIGSTE JORDSKJELVET HITTIL rystet dalen. Stein fra fjellene omkring løsnet og rullet i springende kast nedover dalbunnen. En flott Pterodactylus fløy skrikende over vulkantoppen og forsvant. Da alt var stille igjen, hadde det skjedd noe – men det gikk noen dager før dyra i dalen merket det, og da ved at tåken begynte å lette. Et kjøligere vinddrag feide gjennom kløftene. Skodden ble til gjenstridige skydotter som strakte seg i strimer og tyntes ut over sumpene. Og alt skyldtes at de varme kildene ikke lenger pumpet opp fra bakken, geysirene sprutet ikke mer...

Rex hilste solskiven velkommen da den brøt seg fram gjennom et skar i øst og lyste med en gustent skinn ned gjennom tåken. Utover dagen lettet det enda mer, og Rex kunne for første gang ta dalen og fjellene omkring i øyesyn. Dalen lå mellom fire fjell, foruten vulkankjeglen. Fjellene sto med stupbratte vegger og lente seg ut over dalgryten under. De var skilt av kløfter, men disse syntes umulige å forsere – de var igjenrast med enorme klippeblokker helt opp til flere hundre meters høyde.

Rex' øyne streift såvidt vulkanfjellet, men hogg brått tilbake og stanset der. Høyt der oppe strømmet en smal strime med røyk fram og strakte seg som et skjelvende strå mot himmelen, der vindene løste den opp til et svakt, grålig røykslør.

Forstyrrelsene i Jorden og månens baner og rotasjon påvirket ikke bare klimaet og strømmene i verdenshavene – de forstyrret også den glødende, flytende magma i Jordens indre. Vulkaner som i hundretusener av år hadde sovet en tornerosesøvn, våknet nå til live igjen...

Rex' make var urolig. Hun travet rastløst fram og tilbake, av og til løftet hun jett hodet mot himmelen og de mørke fjellene og skrek. Det var en lyd som med sin tydelige undertone av angst gikk gjennom marg og ben på Rex. Han forsøkte å trøste henne ved å gni hodet mot halsen hennes, berøre henne med de små forbena over nakken, og hun tidde, men øynene var fulle av en urolig skyhet som ikke ville vike...

Andre dyr i sumpene var også urolige, bare fluene angrep med sedvanlig blodtørst. Et sted langt bortefra hørtes et rop fra en grov strupe. Rex' tanker gikk uvilkårlig til Brontosaurusen, tordenøglen – kunne

det være den som brølte slik? Han ble grepet av trang til å svare, til å brøle tilbake, men en annen stemme gjorde det, på motsatt side av sumpdalen.

Stemmene lød nesten sørgmodige, som bar de et trist budskap fram gjennom lange, mørke årmillioner – det lød som en blanding av farvel og et fryktsomt håp om at ennå, ennå måtte det brølende dyret få tid på seg. Rex' make skalv, de hvite hinnen over øynene hennes fór fram og tilbake. En krokodilleøgle svinset dumt og raslende gjennom bregnene like ved, men ingen tenkte på å angripe den. Rex følte også det første stikk av en uforklarlig angst. Solen møtte vulkanens gulgrå røykstrime høyt der oppe og fløt ut i formen, fikk en ubestemmelig rusten farge. Visste de andre dyra noe som han ikke maktet å forstå? Var ikke forandringen som var kommet til det beste – ihvertfall for ham og maken? Men hun hadde hylt med den samme angst mot solen og fjellene som tordenøglene, det var som om de sammen ante noe om en trussel i det hele, en trussel som han ikke kjente.

Rex lot øynene falle på sandjorden under den høye cycadéen der de uklekte eggene lå begravd.

Med tungt hjerte tok han den beslutning som hadde sneket seg fram fra det underbevisste: Han og maken måtte bort. Eller? Beslutningen vaklet allerede før den var blitt født. En ny rystelse gikk gjennom dalen, og fjellene skalv. Rex sto bredbent og kjente bakken bølge under seg.

Jordskjelvet avgjorde.

Han lot ikke tiden bli lang fra tanke til handling, det var liten grunn til det. Det fikk bli ørkenen igjen, i første omgang, så fikk de prøve å trenge inn bak disse nærmeste fjellene, og inn i fjellriket, en annen vei.

Med et varsomt skubb lot han maken forstå hva han ønsket, skjøv henne foran seg. Hun begynte å gå, først ganske likeglad, så fortere – det virket nesten som om det var dette hun hadde ventet på, men ikke selv greid å finne fram til. Rex tok føringen og fór gjennom sumpen i lange hopp, ganske snart var de kommet opp i den tørrere skråningen mot vulkanen. Det gikk saktere nå, men det bar oppover.

En time senere var de nesten oppe, og Rex stanset med hivende pust.

Det sto fråde om kjeften hans, de svære effektive lungene gikk som blåsebelger i brystet. De kom inn mellom noen klipper og tapte oversikten, men brått sto de på kanten av en rundt helveteskjele som boblet og sydet med kokende svovel. Midt i strømmet røyken opp, gråbrun og tett. Rex betraktet naturskuespillet med en synkende følelse i brystet. Denne gryten hadde ikke vært her før! En vindpust sendte en dunst av giftig svovelrøyk mot dem, og den brant som ild i strupen. De trakk seg skyndsomt tilbake. Rex hadde sett det han trengte å se, den mørke perlekjeden med vann, og steinportalene som ledet ned mot dalen var borte, sporløst forsvunnet. Veien ned var stengt!

Dalen lå bred og fredfull foran dem mens de gikk nedover, men nå var Rex den som med ett var mest grepet av angsten. Følelsen av å være stengt inne overveldet ham som en tærende skrekk. Øynene saumfør fjellene omkring, fantes det ikke en eneste åpning ut?

Nei, det gjorde ikke det. Men han ville ikke la seg stanse slik, aldri i livet!

Han knurret med en dyp strupelyd som fikk maken til å snu seg engstelig mot ham. Han berørte skulderen og halsen hennes såvidt med hodet. I samme øyeblikk gikk det en ny rystelse gjennom fjellet, enda kraftigere denne gangen. De ble slengt overende, en kjempestein kom trillende og fór i ville kast nedover, forbi dem. En sprekk åpnet seg, et pust av varm røyk steg opp fra den. Rex kavet seg på bena. I det samme lukket revnen seg, like brått som den var kommet.

I snublende sprang veltet Rex og maken nedover skråningen. Rex valgte seg den dypeste fjellkløften rett foran. Han skulle opp og gjennom den, koste hva det koste ville!

Flere nye skjelv herjet før de kom seg gjennom dalen. Både Rex og maken var dekket av brunlig gjørme over hele kroppen etter alle de gangene de hadde trådt nedi hull og falt, eller forsert grunne dikevann hvor de mer hadde kavet og svømt seg fram enn løpt.

Da de sto foran steinrøysa som mer syntes å føre like inn i skyene på himmelen enn opp mellom de to svarte fjellveggene, ville ikke kroppen til Rex mer. Maken tok også bare noen sjanglende steg oppover, så

snudde hun seg liksom spørrende mot Rex – hvor mye mer hun maktet, visste han ikke, men han hadde fått nok allerede. Han la hodet og siden mot en rund, mosegrodd steinblokk. Kroppen ség nedover, han veltet seg over på ryggen. Hodet ble liggende mellom noen tørre, stive bregner. Han så rett opp mot grå skyer som fløt mykt over svart stein, høyt der over. Hva om dette som fra den andre siden av dalen hadde sett ut til å være en kløft eller en dal mellom fjellene, bare var restene etter et gigantisk ras? Eller hva om den bare ledet inn i en ny, lukket fjellgryte?

Så var det kanskje allikevel best å bli her de var. Vulkanfjellet ville tordne noen ganger, jorden ville skjelve, men alt ville nok falle til ro til sist. Han måtte ikke gi etter for denne redselen, slik at han glemte å tenke!

– Men, argumenterte han med seg selv, vi er *innestengt* her om vi ikke finner en annen vei ut...

Og like sikkert var det at det ville han ikke være; samme hvorledes, så måtte han vite at det fantes en vei ut et sted. Uansett hvor dumt det kanskje var å føle slik, så var det slik han var, det var ikke noe å gjøre med det. Om Rex hadde kunnet finne de rette ordene til å forklare det med, så ville han ha sagt at det hadde noe med *frihet* å gjøre.

Maken kom og strøk seg tett inntil ham. Tørre sølekaker drysset ned i øynene hans da hun gned seg mot ham. Han blunket dem bort. Det var aller første gang hun gjorde noe slikt, uten videre. Tydeligere kunne hun ikke ha sagt det:

– Jeg trenger deg.

Det var en seier midt oppe i dette vanskelige. En viktig seier, syntes Rex, og det gjorde ham merkelig lett til sinns.

Noe vesentlig i ham selv hadde nådd over i henne; de hadde skapt noe sammen, seg imellom. Et samvær som var mer enn en flyktig, voldsom parringslek.

Kvelden kom.

Rex og maken sovnet der de var, ved den store, mosekledde steinen i ura, under en stjernebesatt himmel som funklet gjennom røykdisen fra vulkanen og tåkesløret omkring fjelltoppene.

Rex trodde først at han drømte. Maken trakk seg redd inn mot steinen. Jorden skalv lett. Røyksøylen fra vulkanen ble farget rød og sto som en glødende pilar mot nattehimmelen. Fra toppen på den skjeve vulkankjeglen sprutet det gnister. Vulkanen rumlet, og spydde brått et inferno av ild ut over dalen.

Rumlingen og larmen steg til en kraftig, sammenhengende buldring og blandet seg med angstbrøl og skrik fra panikkslagne dyr.

Så boblet en strøm av hvitglødende, smeltet stein opp fra Jordens indre og begynte å renne i brede, langsomme lavaelver ned mot dalen nedenunder. Det sydet og freste. Lavastrømmen antok en rødligere, mer faretruende farge. Et lett, varmt solregn begynte å falle ned fra himmelen.

Rex rev seg løs fra det marerittaktige synet. Han puffet sin redselsslagne make oppover, foran seg. Som bedøvet tok hun noen usikre, vraltende byks oppover røysa. Han fulgte etter, skyndte på, utfordret henne. Med et brøl som et øyeblikk overdøvte alle de andre lydene omkring, blottet han de hvite hoggtennene i et stygt grin. Han sto der som et uhyggelig, uhorvelig uhyre i silhuett mot vulkanens gnistregn og de glødende lavastrømmene.

Brølet skar over i falsett, ble til et skrik, og åpnet for panikken i dem begge. De vaklende hoppene hennes ble til uryddige sprang. Han fulgte etter. Små og store steiner raste med under føttene deres, som klorte seg blindt fast der de fikk tak. Steinene rullet kast i kast nedover. Rex stagget seg, han innså at ikke bare ville de på dette viset før eller senere utløse et ras som kom til å dra én eller begge med seg, de ville også gå tom for krefter temmelig fort. Han fór oppover med kjempehopp fra stein til stein, prøvde å få til en effektiv løping uten å sløse med kreftene. Han kom seg opp på siden av maken. Heldigvis var det som om synet av ham roet henne ned litt, og hun begynte også å klatre mer målbevisst og forsiktig.

Askedryssset ble stadig kraftigere, og de hete flakene sved i øynene og satte seg fast i neseborene og i ganen. Luften kjentes kvalm og tung, med en beisk smak. Rex gløttet gjennom såre, smale øyengliper tilbake, ned

på Brontosaurusdalen som nå ble visket bort i sotregnet. Bare helvetesbrannen på vulkantoppen og de dovne lavastrømmene, som nå hadde nådd dalbunnen, var fremdeles synlig.

Askedryssset blandet seg med kokende regndråper, men det skjedde først da de var så høyt oppe at det ikke kunne gjøre dem noe. De tømmerstokktykke bena klorte og krafset, de bykset og klatret, nå så godt som i blinde. Pusten gikk i hivende stormkast, hvit fråde blandet seg med svarte strimer av sot.

Rex følte at bevisstløsheten nærmet seg raskt, men selv etter at mørket hadde erobret hjernen, hoppet bena krampaktig videre, og nå ble det litt etter litt lettere å puste. En kjølig vind presset seg ned mellom fjellene og skjov asken, den giftige svoveldampen og de kokende regnskyllene varsomt unna de to kravlende, halvdøde tyrannøglene.

Dypt der nede i dalen hadde øglekolossene, de største landdyr verden har sett, forlengst brølt fra seg i smerte, angst og uforstående protest mot ildstrømmens uavvendelighet. Kanskje var det ingen plass for drømmer og håp i de knøttsmå hjernene, eller er framtidsdrømmer og kampen for selvoppholdelsen og artens videre eksistens noe som går så dypt i ethvert levende vesen at hjernens størrelse er uten betydning i denne sammenhengen?

I så fall var det også en drøm, lik den Rex bar på, som døde der nede i Brontosaurusenes dal. Men en drøm som hadde stengt seg selv inne, og som derfor når alt kom til alt *måtte* tape til sist.

Det Hvite

EN TETT, GULFARGET DAMPENDE skodde ség opp fra den ennå sydende vulkandalen, møtte de tørre, kjølige vindene og ble revet opp i dotter av de taggete klippene. Før de ullaktige dottene nådde de to kjempeøglene, var de blitt til drivende, gjennomsiktige flekker av svovelluktende dis.

Det å våkne, det å igjen vende tilbake til livet var å dukke opp gjennom lag på lag med stadig tydeligere smerte og angst. Rex lå i en forvridd stilling, med hodet ned i en grop. Øynene glante lenge på dette drivende, grå som blåste forbi før alt det som hadde hendt kom tilbake for fullt.

Hun! Hvor... Ennå før han løftet på hodet for å se etter henne, kjente han kroppen hennes mot sin. Hun lå halvveis over ham, hodet hvilte mot magen hans.

Han skvatt til da han så på henne. Hun var skitten og det lå storknede, sotsvertede skorper av blod på utallige sår og skrammer. Bena hadde fått den verste medfarten. Og han så ikke stort bedre ut selv heller. En prikkende ømhet og kløe som hjernen allerede nokså mekanisk hadde registrert, fikk dermed sin forklaring.

Rex vred på seg, fant en mer behagelig stilling, støttet seg mot noen steiner. Maken var ikke våken, men av og til gikk det som et søkk i henne, en skjelving, øyelokkene vibrerte så han skimtet den hvite hinnen over øyeeplene. Med oppriktig forundring konstaterte Rex at de hadde overlevd, enda en gang, begge to.

Disen visket ut konturene i landskapet, men det var tydelig nok at det fantes bare én vei de kunne dra, om de skulle videre: framover, videre gjennom dette søkket mellom de ville fjelltaggene som hadde reddet dem. Det var en trang kløft som videt seg ut lenger framme.

Der de lå var den fylt av stein fra mange ras. De kantete, gråsvarte steinblokkene var bare her og der kledd med et tynt lag med mose og noen tuster vegetasjon, og bleke blomster tittet beskjedent fram mellom sprekke-
kene.

Det var lett nok å se at dette ikke var noe blivende sted!

Om Rex hadde kunnet le, så hadde han gjort det. – En mismodig, oppgitt latter. Det var *for* ironisk!

Foran dem åpnet det seg et eventyrlandskap som gnistret i solskinnet i lyst blått og hvitt, der de skarpe skyggene fra fjellnutene ikke rammet og laget mørke forvridde kontraster. – De sto foran en isbre! Og det var ingen vei utenom den, om de ikke ville forsøke å klatre opp over de stupbratte toppene de hadde kommet fram imellom, der knausene mange steder lente seg utover i veldige overheng. Eller også måtte de bli i dette øde, snaue fjellandet på ubestemt tid, kanskje til sist møte sultedøden her, for det var ikke stort å livberge seg av...

Om det hadde vært opp til Rex, hadde de vel blitt stående der lenge og veie for og imot. Men Rex' make hadde ikke de samme forestillingene om fare forbundet med snøen og isen som han hadde, så hun labbet like godt rett på! Og dersom Rex hadde ventet at hun skulle bli slått overende av en magisk kraft, eller kanskje helst et kuldesjokk, straks hun kom ut på snøen, så skjedde ihvertfall ikke det. – Altså fulgte han like godt etter. Han kunne kjenne kulden gnage under føttene etter en liten stund, men det var langt fra så ubehagelig som han hadde forestilt seg det. Likevel gikk han på en underlig måte, det var som om han gjorde sitt beste for ikke å sette føttene ned på snøen. Rare, humpende sikksakkspor fulgte de tunge, sikre sporene etter maken. Hun snudde seg og glante med en slags vag forbauselse på ham. Det var som om hun ville spørre om hva i all verden det var som plaget ham, hva han nølte etter.

Det Rex ikke hadde tatt med i betraktningen, var at selv om breen var kald, så skinte solen, og luften bar heller ikke på noen måte farlig kulde. De var riktignok ganske utkjørte, og kroppene kjentes maltrakterte etter strabasene de hadde gått igjennom, men likevel – en kort stund selv med ganske sterk kulde ville ikke gjøre dem noe. Til det tok de for godt vare på den varmen de hadde i seg. Men et værlag med temperaturer jevnt på det kalde i ukevis betød en seigpining inn i døden, kanskje med halvveise oppvåkninger og raving omkring i ørske. – Og omtrent den samme skjebne ville de også møte her på denne isbreen, om de måtte bli her for lenge.

På grunn av sin størrelse og andre arvelige omstendigheter var de ute av stand til å gå i noen egentlig dvale, overvintre. Dét var forbeholdt

noen av de aller minste øgleartene, firfisler og skilpadder. For de store dinosaurene kunne et vinterlig klima bare ende i denne snikende bevisstløsheten som for Rex var noe ukjent og faktisk mer skremmende enn en brå død: en langsom utslukning av livsfunksjonene, som hadde fylt Rex med redsel da han hadde følt kulden en gang for noe som virket som evigheter siden, hjemme i hans gamle territorium.

Men nå møtte Rex isbreen med en forbauset glede – dette fryktede hvite gjorde ham jo ingenting! Så etter en stund nærmest danset han avsted foran maken sin, framover breen, et par ganger rullet han seg rundt i snøen, den var god å trå i, det var som å gå langs sandstrendene ved havet... og den kramme hvitheten vasket bort blodet og sotstrimene.

Men solen hadde ikke kommet så mye lenger over himmelen før likevel kulden så smått begynte å prikke ubehagelig gjennom bena. Snøen var blitt enda løsere og de sank dypere i, det ble vanskeligere å gå.

Følelsen av fare begynte igjen å ulme svakt et sted inne i ham, men om det var en forutelse, så kom det allikevel helt uventet det som skjedde: Grunnen åpnet seg uten varsel under ham og med et skjærende, overrasket ul falt han sparkende og kavende ned i en bresprekk som hadde vært skjult under snø- og islaget over. Sprekken snevret seg inn dypere nede, og kavingen hans reddet ham i første omgang, klørne fikk tak og han ble hengende. Over ham lyste det i blå himmel fra hullet som han hadde laget, under ham videt sprekken seg atter ut, og fortapte seg i et dunkelt mørke der nede.

Hodet til maken kom til syne over hullet. Han enset det ikke, det var lite hun kunne foreta seg utenom å holde seg unna slik at ikke hun også falt ned. Dette var ille nok, om han ikke også skulle få henne ramlende ned over seg. Han forsøkte å få bedre tak med klørne, bevegelsen fikk isblokker til å rase ned i dypet. Han kunne høre en serie bløte klask idet de traff bunnen langt der nede.

Rex lå der som en bro, hodet, nakken og en del av ryggen spent mot den ene siden av sprekken, føttene og halen mot den andre. Det var bare én ting å gjøre om han ville opp – og det ville han! Han sparket ifra med føttene samtidig som han akte ryggen oppover. Fot for fot kom han

nærmere lyset der oppe, men etter som sprekken ble bredere, røynet det også mer og mer på.

Det ble vanskeligst på slutten, da han måtte strekke seg for å nå over sprekken. Lunger og hjerte arbeidet under høytrykk, hjernen formelig vred seg for å finne en utvei å berge seg på da han til sist hang på nakke, skuldre og klør like ved kanten av hullet.

Hadde han da han var dypere nede begynt å spekulere på hvorledes han skulle komme seg *opp* når han først var kommet så langt som dette, så hadde han kanskje gitt opp like godt først som sist og latt seg falle videre.

Forsiktig manøvrerte han nå halen opp over kanten. Han knurret advarende mellom sammenbitte tenner mot maken for å få henne til å holde seg unna, og hun trakk seg usikkert et steg tilbake fra sprekken.

Han vred på hodet for å få tak med tennene i iskanten, men det lyktes bare så måtelig. Han satset alt i et fortvilet byks og sparket til mens han vred seg rundt i luften og hogg tak med tennene. Men isen holdt ikke, den var for rådden, tennene skar igjennom. Taket glapp. Han falt igjen. Trodde han. Men han ble hengende etter halen og dingle. Maken hadde satt en kraftig klofot på den, og holdt ham tilbake et øyeblikk. Men halen grov seg ubønnhørlig ned i isen og kom til å glippe. Rex sparket igjen med en ren refleksbevegelse, fikk hodet over kanten, lenger innpå denne gangen, og hogg tennene fast igjen. Denne gangen fikk han bedre tak. Sparket vred samtidig halen løs, og nå hang han etter tennene. Han fikk imidlertid raskt bakfoten og halen over kanten og greide å velte seg opp og fram.

Rex ble liggende. Skulle han fortsette å friste døden på denne måten, ville ikke livet hans bli langt. Hadde han trodd på høyere makter, eller på skjebnen, ville han uten tvil gitt dem æren for sin evne til å overleve igjen og igjen, stilt overfor en tilsynelatende uunngåelig utslettelse. Men slike tanker og forestillinger var selvsagt helt ukjent for Rex. Som alltid var det egen styrke og kløkt som hadde gjort utslaget – og maken! Han så takknemlig opp på henne, men hun hadde tydeligvis allerede glemt det hele, og sto der trippende og ville videre.

Solen hadde passert middagshøyden nå, og det var helt klart at før kvelden av omme, måtte de ha forsert breen – såfremt den da hadde noen ende! Nå da han lå, kjente Rex kulden ete seg inn i kroppen, sakte og ubønnhørlig. Han reiste seg, men kreftene var helt borte. Han ravet mer enn han gikk framover. Samtidig prøvde han å gå forsiktig, være forberedt på at hvert eneste steg kunne åpne for en ny forrædersk sprekk i breen.

Det bar plutselig nedover nå, og under dem kom et nytt landskap til syne. En ny og bredere dal, der det hvite ble avløst av en front av grått og grønt.

Turen dit, nedover flate, vidstrakte helninger, ble nesten uutholdelig lang, for som alltid bedro avstanden i høyfjellet øynene. Men det skjedde ingen nye uhell, og i god tid før kvelden kom de ned fra *Det Hvite*.

Tarbosaurus Bataar

DE TO TYRANNOSAURENE FULGTE dalførene og elvene. Landet var nokså goldt, men der solen kunne slippe til mellom kneisende bergvegger, var det fruktbart nok til at det også trivdes en del vekster, mest trær og busker, men også blomster og på fuktige steder bregner. Små pattedyr var det mange av, men de var ikke lett å fange. Det var heller ikke Rex' gamle kjenning, fugleøglen, eller rettere sagt en slektning av den, Saurornitoides, som de støtte på av og til.

Rex og maken var sammen om å jage dem, og greide også faktisk å drepe et par til slutt, men det var mye strev for lite utbytte, så de greide seg i grunnen like godt med de mindre øglene og pattedyrene, som også var den strutselignende Saurornitoides' bytte. Flygeøgler var det ganske få av, noe Pterodactylus var alt de så, men det var mange fugler av forskjellig slag.

Fjellene ble mindre etterhvert. Dalførene ble bredere, landskapet stadig mer avrundet og rikere bevokst. Temperaturen var ganske behagelig, nettene var ikke lenger så kalde som de hadde vært på høyfjellet, og Rex begynte så smått å lure på om det var lønn verd å dra noe særlig lenger. Men det sparsomme dyrelivet gjorde livet hardt her for to som var avhengig av mye mat for å holde liv i seg, så de ble automatisk drevet videre.

På hele ferden siden de forlot Brontosaurusdalen, hadde de ikke nedlagt noe større vilt utenom de to fugleøglene. Det var derfor stadig for lite å fylle magene med, og sulten gnog.

Så fortsatte de altså, og slapp å angre på det. Fjellkjedene ble forvandlet til lave, runde koller og åsrygger. Innimellom lå dalene med dovne elver og glitrende tjern, hvor grenene på trærne bøyde seg ut over storbladede vannplanter. Og endelig skjedde det også en stor forandring når det gjaldt dyrelivet, som ble rikere og mer variert.

Rex forfulgte en fugleøgle, en Saurornitoides, i en fra begynnelsen nokså håpløs jakt. Maken fulgte ham hakk i hæl, også uten særlig begeistring. Fugleøglen forsvant inn mellom noen trær, og Rex stanset andpusten. De gav opp og svingte ned mot et vann som lå like i nærheten. I skogbrynet ble han stående. Tre store øgler sto til knes i vannet og

åt av vannplantene. De var nesten så høye som Rex selv, men de hadde en pussig blågrønn farge og nedetter ryggen gikk et blekt gult kamuflasjemønster i sikksakk, på kryss og tvers. Disse øglene hadde kraftigere forlemmer enn tyrannosaurene, og det merkeligste ved dem var de brede, flate, nebb lignende kjevene. Det var Trachodon, andeøglen, som Rex så for første gang. Den var en fredelig dinosaur, riktignok med tusen tenner i gapet, men alle til å tygge planter med...

Rex var sulten og han nølte ikke, og det gjorde heller ikke maken, som kom opp på siden av ham der han sto. De angrep lynraskt. Heldigvis for to av andeøglene hadde de sett seg ut én og samme øgle som byttedyr – og nesten før den oppdaget hva som holdt på å skje, kastet de seg triumferende over den. De andre to Trachondonene var ikke sene om å komme seg ut på dypere vann og svømme bort, de plasket avgårde mens de utstøtte hese trompetstøt.

Rex' make smekket tennene sammen over andeøglens ganske smekre hals, og nakken dens brakk med et tydelig hun og Rex slepte det døde dyret opp på land. Rex lot byttet gli ned på sandjorden og ropte glad ut de store tyrannøglenes seiersbrøl. Maken hadde alt gått i gang med å slite til seg store kjøttstykker fra trachondonen. – Da ble helt uventet Rex' seiersrop besvart med et like skingrende brøl like ved. De to slapp det døde dyret som om de hadde brent seg på det, og snurret rundt for å ta i øyesyn det formastelige vesen som hadde forstyrret dem i forberedelsene til dette første skikkelige måltidet på lenge. Rex glippet med øynene og glante mot noe han aldri i sin villeste fantasi hadde trodd han skulle komme til å se: En rovdinosaur sto foran dem, bredbent og selvsikker, en konge i sitt rike – men det var ingen Tyrannosaurus! Den raget vel meteren over Rex' make, og hun var den største av de to tyrannøglenes. Hodet var lengre og mer firkantet, huden, med spredte, runde skjell hadde en annen fargetone enn tyrannosaurenes. Dens grønnfarge gikk mer over i det gulgrå, Rex' og makens farge var renere grønt, men det mørkere kamuflasjemønster over ryggen og sidene.

De sto ansikt til ansikt med Tarbosaurus Bataar, verdens største rovdinosaur, og det største rovdyr som noensinne har levd.

Nå brølte den truende igjen, ensset tydeligvis ikke at de var to og han alene – den var like vant som tyrannøglene til å være den absolutte hersker, uansett motstander. Den senket hodet og gikk til frontalangrep enda før de to hadde kommet seg så noenlunde etter overrumplingen.

I siste øyeblikk hev Rex seg sidelengs. Tarbosaurus Bataars tenner smekket sammen der Rex' hode hadde vært sekunder før. Bataaren brølte sint og skuffet. Rex kunne se tungen og det røde svelget mellom de lange, hvite knivtennene. Rex' make så nesten liten ut i forhold til tarbosauraen idet hun gikk til motangrep. Det ble hennes tenner som gikk kampens første blod – de flerret opp hoften til Bataaren, som svarte med et hogg som laget seks-sju dype sår i den mest kjøttfulle delen av nakken hennes.

Brølene, hvesingen og de trampende føttene fikk grunnen til å riste og bakkelandets dyr til fryktsomt å krype i ly.

Solen lyste uberørt vennlig mellom lyse grå rukleskyer ned over den fryktelige kampscenen.

Rex gikk innpå motstanderen fra den ene siden, samtidig som maken nærmet seg fra den andre. For første gang syntes det å demre for tarbosauraen at disse to rovøglene til sammen var mer enn han burde ha tatt på seg. Han buret iltet, hodet virret fra side til side og halen pisket. Rex gjorde en finte mot strupen til Bataaren – uvilkarlig hogg den igjen, men kjevene klippet i løse luften, Rex' tenner var alt på vei mot det grove, kjøttfulle låret til motstanderen. Men han hadde glemt å gjøre regning med halen til Bataaren, den sveivet fram og tilbake. Den ytterste spissen traff Rex over strupen og tennene hans streifet bare kraftløst såvidt det læraktige skinnet på fienden. Det svartnet for øynene til Rex, ett eller annet låste seg liksom fast i halsen, han fikk ikke luft. Han ség ned, og tenkte i et lynglimt at i neste øyeblikk ville den større rovdinosaurens tenner finne ham og gi ham banesår. Men Rex' manøver hadde vært akkurat det maken trengte for selv å komme innpå motstanderen. Idet gapet til tarbosauraen vrengte seg åpent mot Rex og de røde øynene allerede lyste i triumf, klippet hun til mot den blottede nakken. Tennene gikk med en skjærende, knasende lyd tvers gjennom den tykke skjellhu-

den, gjennom muskler, brusk og ben, og kjevene hennes låste seg som en knipetang fast i sitt dødelige grep. En rød foss sprutet inn i gapet hennes, hun måtte svelge unna for ikke å kveles, Bataaren forsøkte å skrike, men de svære kjevene åpnet seg uten at han fikk fram en lyd. De små klørne på forbena klorte maktesløst etter hodet som hadde bitt seg fast i ham, de sank sammen, han underst og hun over.

Da Rex' bevissthet igjen klarnet, så han bare Bataarens føtter som sparket, mens den mektige halen slo i rykkende svinger over den sandaktige bakken og feide bregnene unna.

Over kjemperovdyret lå Rex' make. Et stikk av frykt prikket mot hjertet til Rex, men i neste nå befridde hun tennene fra sin fiendens hals, de hadde gjort sitt arbeid, og hun reiste seg møysommelig. De store bena skalv under henne, og hun pustet i gispende host som presset rødt skum, slim og bobler av blod ut av neseborene og tennene hennes. Men hun var ikke såret, det var tarbosarens blod hun hostet opp fra lungene og halsen.

Over dyret, som skalv i enda noen siste krampetrekninger, kastet hun hodet bakover og skrek en tyrannøgles triumferende budskap ut over verden – at hun hadde beseiret en verdig motstander, og at hun tok dette området i sin besittelse!

Da hun snudde seg mot Rex, var det en slik villskap over henne at Rex uvilkårlig trakk seg et steg tilbake. De primitive instinktene i henne oppfattet ham et øyeblikk som en trusel, en inntrenger, før hun besinnet seg og kjente ham igjen. I nesten sekund klynket og knurret hun en helt annen utfordring mot ham, som han tok imot, og de røk sammen i en heftig parringslek, den aller første siden dagene med trygghet i Brontosaurusdalen...

Det ble en selsom og makaber forestilling ved bredden av innsjøen, med kadaveret av andeøglen liggende ved vannkanten og den grufulle rovøglen Tarbosaurus Bataar nesten ved føttene deres med den store kroppen ennå i ferd med å streve for å godta døden – det gikk stadig små rykk gjennom den, og blodet rant ennå ut av den istykkerrevne halsen. Men nå så de bare hverandre, de to skrekkøglene, og gleden ved

leken blandet seg med den tanke hos Rex at hun hadde rett når hun brølte ut: De *var* kommet hjem.

De gjennomsoekte i rastløs iver området vidt og bredt for å gjøre seg kjent. Den tredje dagen fant Rex en hule, nesten maken til den de en gang hadde overnattet i mellom klippene ved havet. Gulvet der inne var dekket med fin sand, og for å komme inn måtte en forsere noen klippeframspring. Maken hans var skeptisk til å oppholde seg i den med det samme, men slo seg også til ro i den etter noen dager. Her kunne de sikkert også føle seg trygge for tarbosauene... De hadde nemlig tatt litt for mye for gitt da de tok dette landet i besittelse. Det var mer enn én Tarbosaurus Bataar i området, og i motsetning til det tyrannøglene hadde for vane – Rex og maken var jo et unntak – så jaget de ikke sjelden to-tre stykker sammen. Ja, gjerne i hele familier, med unger, hunner og voksne hanndyr. De to tyrannosauene unngikk disse flokkene klokelig, forsøkte når de så dem eller luktet dem å bevege seg i en retning hvor vinden blåste bort fra bataarene, for at de ikke skulle få ferten av dem og komme settende.

Rex' make likte om mulig enda dårligere enn han selv å være «nummer to» av artene her. Og Rex hadde til og med en ekkel følelse av at de kanskje ikke var det engang...

Dagen før hadde han sett et par andre rovøgler, riktignok en god del mindre enn han selv, men det var noe ved disse rovdinosauene, Deinocheirus, som innbød til respekt. Tanngarden, som i seg selv ikke skremte Rex om han sammenlignet med sitt eget arsenal av tenner, satt på et unormalt stort hode, med gulgrønne øyne som glante på Rex helt fryktløst og med et uttrykk som lignet mistenkelig på forakt. Deres frykteligste våpen var klørne. Kvasse, sigdformede mordredskaper som kunne få hvem som helst til å betenke seg på å yppe til strid uten god grunn. I tillegg hadde disse øglene fart...

De sirklet omkring Rex et par ganger, det var som om de ville vise ham hva de var verd. De etterlot seg et halvspist kadaver av en fugleøgle, Rex visste hvor store vansker han selv og maken hadde hatt med å få fatt på disse hurtigløperne.

Nei, han likte seg ikke akkurat, ved på denne måten sånn halvveis å være puffet ned fra herskertronen. Og for den utviklede, enkle hjernen til maken var det en situasjon som det faktisk ikke var rom for å godta! Rex hadde tross alt denne uklare drømmen, denne forestillingen om en framtid hvor hans slekt likevel skulle vise seg som den sterkeste, den som skulle dominere og lede utviklingen framover. Hadde han kanskje ikke alt bevist mange ganger at hjerne gav fordeler framfor rå muskelpotensial alene? Hvis hans avkom på noen måte skulle bli lik ham selv, så ville de nok sammen kunne tukte både Tarbosarus Bataar og dette grufulle uhyret med klørne om de ble satt på en slik prøve.

Men foreløpig bestemte Rex seg til å holde seg på avstand, kanskje ikke egentlig av frykt, men fordi det syntes unødvendig å utfordre noen av disse andre rovøglene så lenge det ikke var noen egentlig konkurranse om maten. Det var vilt nok, de nedla flere andeøgler og stiftet også bekjentskap med et par andre sorter planteetere som selv om de ikke var helt våpenløse – den ene hadde noen kvasse, lange pigger på halen – likevel ikke hadde stort å stille opp mot to sultne tyrannøgler på rov. De føyde dem uten videre inn i menyen.

En nær slektning av Triceratopsen, trehornøglen, lot det derimot være i fred da de kom over en familie på seks dyr inne i et skogbryn. Så lenge de hadde nok av andre dyr å jakte på, lot de en så likeverdig motstander forbli uforstyrret.

Rex hadde ennå sin kamp mot trehornøglen i friskt minne og ikke minst erindringen om sitt mareritt under sandstormen... Kanskje *det* mer enn noe annet fikk Rex til å sky Triceratopsen.

Det tilfældiges spill

NÅR SØVNEN KOM TIL Rex, var alltid drømmer der. Ja, av og til kom de til ham når han var våken også, når han døde i solen under en bred-bladet cycadé, eller lå i hulen mens et regnskyll dro forbi.

De hadde fulgt ham alltid, disse drømmesynene, hvor tidenes korsveier berørte fortid og framtid. I én drøm kravlet han på krokete, korte ben i utgammel sumpmark, på jakt etter rare, paddelignende dyr. I en annen gikk han med bedagelig ro gjennom et landskap med høye løvtrær og masser av korte, smale grønnpplanter. Store pattedyr passerte, gresset fredelig under trestammene, og han jaktet ikke på dem...

Slik fylte søvnen og dagdrømmen ham med bilder, merkelige, men vakre.

Når det var om framtiden han fantaserte, var det en ting som stadig vendte tilbake, om og om igjen. Et syn av mange tyrannøgler som han selv, store kloke dyr. Hunner og hanner på like fot.

Når han våknet og rev seg løs fra drømmeverdenen, satt det igjen en sterk kjensle av at drømmene var sannhet. Han greide ikke helt å se hvor fantasiene begynte og virkeligheten tok slutt. Det syntes som om det bare var et steg, en kort tunnel, mellom de to tingene; drøm og virkelighet. Men de var likevel så vidt forskjellige. *Drømmen* var uten grenser. I den kunne alt skje. *Virkeligheten* var hardere. Den gikk ubønnhørlig framover med tilmålte steg. En eneste feil kunne få forferdelige følger. Og en visste nesten aldri på forhånd om en gjorde det riktige eller det gale. Bare etterpå kunne en se tilbake på det som hadde skjedd. Prøve å forstå. Ane hvorledes alt var blitt skapt av tilfældighetenes kaos.

Dagen begynte vennlig, med en rød soloppgang som lyste rett inn gjennom huleåpningen. Rex følte seg ikke akkurat kald om natten, men takket likevel ikke nei til solvarmen mot en morgenstøl rygg. Senere, midt på dagen når solen var som hetest, unngikk han den helst.

Rex lå slik og lot tanker på måfå få slippe til inne i hodet. Han lukket øynene, og kjente en velsignet ro sige innpå seg.

Endelig reiste han seg, strakte på sine tolv meter. Først da oppdaget han at maken ikke lenger var i hulen.

Fra åpningen, som vendte mot en doven elv, fikk han øye på henne.

Hun var på vei mot drikkeplassen. Men i det samme hun bøyde seg ned mot vannflaten, så Rex fra sin utkikkspost oppe i berget også noe mer: Ikke mindre enn to store og en halv voksen Tarbosaurus Bataar nærmet seg også elvebredden, og de kunne ikke unngå å få øye på henne!

Rex brølte ut en skingrende advarsel, og var alt på sprang nedover da hun snudde seg og sto overfor tarbosauene, som sin vane tro ikke et øyeblikk nølte med å gå til angrep.

Hun møtte den nærmeste med et slag med halen som traff siden på hodet, og slengte ungøglen hylende overende. Men i neste nå raget en annen opp over henne, og hun unngikk med nød og neppe det første hogget, det andre gikk inn og flerret opp nakken og skulderen i en stygg L-formet flenge. Hun svarte med et bitt som traff Bataarens hode enda før tennene hans hadde sluppet kroppen hennes. Blindet og brølende i angst rygget kjempedinosauren sjanglende tilbake. Hodet virret hjelpe-løst, de små forbena krafset forgjeves som for å skyve unna det plutselige mørket og den smerten som hadde lagt seg over øynene hans. Den første Bataaren var alt på bena og den tredje gikk samtidig til angrep. Det lyste mordlyst ut av øynene, det var som om små biter av den store, røde stjernen hadde krøpet inn i hodene på dem. Men tyrannøglen møtte dem med et fryktløst raseri. Hva var det de innbilte seg? At hun ville legge seg ned og dø, bare fordi om de var en meter eller så større enn hun? Tennene hennes fikk fatt i det øverste på forbenet til den nærmeste av dem, en diger hunn. De tumlet overende i et virvar av sparkende, klørende lemmer og hvite hoggende tenner. Klørne på bakbena til tarbosaueren rev opp den myke buken hennes med en serie fryktelige spark i samme sekund som hun fant en åpning for tennene mot halsen på tarbosaurhunnen og klemte kjevene fast omkring den slik hun en gang tidligere hadde gjort med en Bataar... Triumfen blandet seg med noe annet: Det var som en kokende geysir flommet opp nedenfra magen hennes, og druknet hjernen i smerte. Bølge på bølge inntil hun bare ville slippe den blodige strupen og skrike, skrike, skrike, men hun klarte det ikke. Kjevene var krampaktig låst fast. I samme øyeblikk var også den andre tarbosaueren over henne, men han ble feid unna. Rex løp bare like

inn i kroppen på den, men hodet senket som en Triceratops. Bataaren ble kastet unna, tumlet overende for annen gang, og fikk aldri tid til annet enn å hyle forbauset i sinne mot denne nye angriperen. Selv kjemperovøglen hadde ingenting å stille opp mot det iskalde hatet i Rex. Han langet ut et spark mot hodet på den, det traff like bak kjevebenet, de sprikende klørne gjorde kort prosess, han behøvde ikke engang å bruke tennene for å avslutte angrepet. I neste nå var han borte hos maken. Hun lå i en grotesk, forvridd stilling over bataarhunnen, som omfavnet henne i en rykkende dødsdans. Uten helt å vite hva han gjorde bøyde Rex seg ned og prøvde å bende opp kjevene til maken, så hun kunne slippe sin motstander. Han måtte forsøke flere ganger før de, med en tydelig, kneppende lyd som en kvist som brakk, åpnet seg.

Hun veltet over på ryggen. Kroppen hennes var dekket av blod fra brystet og nedover, det lyste hvitt i ben under, innvollene hang ut. Hun åpnet øynene. Både raseriet og smerten var borte i dem. Kanskje kjente hun ham igjen, kanskje ikke, det gjorde i grunnen ingen forskjell.

Rex utstøtte noen klynkende lyder.

– Du må ikke dø, du må ikke dø! Ikke dø fra meg...

Det var så mye de hadde ugjort, ja, nesten alt hadde de ennå ikke fått gjort. Og så var det dette hun skulle vite, hun måtte få vite... planene hans, drømmene, allting.

Men hun kunne ikke forstå det, han hadde ingen ord til å fortelle det med, og det var for sent! Han måtte bare klynke og legge det store hodet sitt mot hennes. En svart sol brant inne i ham. Svarte flammer åt opp alt som noensinne hadde vært lyst og godt, alle drømmene om en god framtid for ham selv og maken, og en vagere, fjernere visjon om en verden som var annerledes enn denne, der arten Tyrannosaurus Rex ikke lenger måtte ha lidelsen, faren, kampen og døden som sine faste følgesvenner.

Allerede ved denne korsveien hadde framtiden sporet av.

Øynene hennes gled igjen, åpnet seg, gled igjen på nytt, så sperret de seg brått vidt åpne, de møtte hans og nå visste han at hun kjente ham. Det var som om det var noe hun ville, som ba hun om at han ikke måtte

glemme henne. Hun hadde levd et liv så nær døden og volden, men nå da døden kom til henne, forsto hun den likevel ikke. Øynene sløret til, de lukket seg ikke på ny, men den gnisten av liv som i noen sekunder igjen hadde sprunget fram i dem, kom aldri tilbake. Den store kroppen hennes strevde med å dø, og utpå kvelden var alt over. Måneskiven gled sakte opp over åskammen og lyste ned gjennom trærne, spilte seg og laget forvridde, utstrakte figurer på elvevannet. Rex' make lå rolig, i øynene som stirret tomt mot de bleke stjernene på himmelen var det ingen refleks av lys. Det var som om hun tross alt hadde funnet en slags ro til slutt.

Rex kunne ikke forlate henne denne natten. Han gikk i sirkler omkring de døde rovdinosaene.

Av og til utstøtte han lyder mot henne, som ville han be henne om igjen å våkne til live og bli med ham til hulen deres, så skulle de neste dag atter dra på tokt gjennom det bakkete landets skoger og sumper, over slettene og grunne vann og elver. De skulle igjen tørne sammen i parringslek, de skulle ha en framtid å dele...

Rex la hodet bakover, blottet de hvite hoggtennene og skrek mot himmelen. Det sørgmodige ulet ble til et brøl, et raseri flommet fram i ham, et raseri mot alt og alle, mot tilfeldighetens lunefullhet, mot disse morderøglene som hadde drept henne. Så mange de var, sterke, trygge, i flokker streifet de omkring i et land uten hvit kulde i de fjerne tindene. De var mange, han og maken hadde bare vært to. Flyktninger fra et land langt, langt borte. En ulykkelig skjebne hadde forfulgt ham og nå var ikke bare denne ene, hun som var kommet til å bety mer enn noe annet for ham, død og borte. – To ganger hadde hun lagt egg, og like mange ganger hadde de ikke blitt klekket ut. Den dypere mening han hadde følt ved sin flukt da han først hadde bestemt seg for å ta henne med, var også død og borte.

Natten gikk med forvirrede og triste tanker. Ofte samlet følelsene seg opp til nye dragsug av vanvittig harme som han måtte skrike ut av kroppen. Etterpå ble det litt bedre, men det var en pøl av smerte som lignet angst et sted dypt inne i hodet, og den lot seg ikke tømme.

Daggryet kom med en lett fønvind fra sørvest og med en utydelig sol gjennom glisne bukleskyer.

Maken til Rex lå slik hun hadde ligget dagen før, de døde bataarene også. Hvor gjerne enn Rex ville det kunne han ikke spore noe tegn til liv hos henne. Tung i kroppen og uttappet for energi ble han sløvt stående og betrakte henne.

Hjernen, hans dyrebare, enestående hjerne tenkte ikke lenger – det var som om det ikke var noen tanker tilbake som måtte tenkes. Det sto bare igjen å ta henne bort herfra, for det hadde han bestemt seg til i løpet av natten. Han orket ikke forlate det døde legemet hennes slik, blant kadavrene til sine fiender, de som hadde drept henne og som selv hadde måttet dø for det.

Rex kunne ikke betrakte det som hadde skjedd på en nøktern måte, slik han ofte nok hadde gjort når det gjaldt mange andre ting som hadde hendt ham. Det var ikke mulig for ham å se på henne som bare et stort, dødt dyr, slik jo bataarene også var det. At *de* da de angrep hadde gjort det fordi hun var et byttedyr, slik han så på andeøglene og saurornitoidene, ja Tarbosaurus Bataar også, om så var, det var en ting som Rex aldri ville evne å forstå.

Han begynte å slepe henne oppover mot steinene under hulen. Først tok han tak i henne med tennene, men de var altfor skarpe til å egne seg til et lett grep – han kunne ikke kontrollere bittet, det gikk gjennom huden og inn i kjøttet.

En søtlig blodsmak satt igjen i munnen da han slapp henne. Han følte ingen vemmelse ved det, snarere et sært vemod. Han grep tak med de små forbena, i hennes fremlemmer, og dro henne et lite stykke – men forsto fort at han aldri ville greie å dra henne helt opp mot hulen på denne måten. Dessuten – selv om *han* ikke ødela henne med tennene, så ville kroppen hennes, så oppflenget om maltraktert som den var, bli ris-tet, revet og slått ugjenkjennelig over steinene og trestubbene på veien bort dit. Og det ville han ikke, nei det ville han slett ikke...

I stedet dro han henne derfor inn under et veldig ginkgotre nede ved elvebredden. Varsomt la han henne slik at hun så ut som hun lå og

hvilte. Han ble stående lenge. Ginkgotreets brede, toflikede blad raslet og suste over. På himmelen trakk grå uværsskyer seg sammen, og snart kom det første tordenbraket. Regnet kom som en fossende styrt, men han ensat det ikke. Betraktet bare hvorledes regnet vasket bort blodet fra kroppen hennes.

Veien tilbake

REX VENDTE IKKE TILBAKE til hulen, selv etter at han motstrebende hadde revet seg løs fra den døde maken. Han fulgte på måfå elven oppover og var kommet langt da han fikk se noen fugler som skrattende og skrålende slet i seg restene etter måltidet til en rovøgle. Han stanset og ble stående og betrakte dem. Ivrige tenner og nebb ville snart også gi hans døde make den samme behandling. Hjertet sank i Rex. – Vel, slik var naturens lov. Om ikke det skjedde, ville allikevel insektene og forråtnelsen ødelegge hennes. Hun var ikke mer. Kroppen var hennes, men livsflammen i henne var sluknet og hadde etterlatt seg en tom levning – og minner. Rex visste at i hans drømmer og fantasier skulle de igjen møtes, de skulle ennå utrette store ting – og han kjente seg nesten glad. En sviende bitter glede, men ihvertfall noe annet enn den lammende håpløsheten som til nå hadde hersket over ham. Han satte opp farten.

En stund senere ble han klar over at elven hadde ledet ham tilbake samme veien som de hadde fulgt da de kom hit, for ikke så svært lenge siden.

Javel, hvorfor ikke?

Han fortsatte.

Uten å være klar over det, tok en ørliten del av hjernen hans opp den tynne tråden og spant videre på den, til den ble et mønster som trengte seg på:

Tilbake, tilbake... Hva om alt var annerledes nå enn han hadde tenkt seg at det skulle bli? Kan hende hadde kulden aldri kommet for alvor, eller om den kom så hadde den kanskje nå trukket seg tilbake igjen? Fantasiene, antagelsene, de kunne like gjerne ha lurt ham. De gode framtidsdrømmene hadde ikke vært til å stole på, så kanskje var også skrekksynene like falske. Om de var det, så var de rike dalene og slettene hinsides havet, der han var født og hadde levd i så mange år ennå under Tyrannosaurusenenes herredømme. Ennå gresset kanskje triceratopsene og fugleøglene løp omkring der...

Enn om *det* var sant?

Rex begynte å gå forttere. En beslutning tok form, helt av seg selv. Han skulle tilbake. Med ett følte han seg underlig sikker på at hans fram-

tid lå der, ikke her. Tanken som ulmet under var uklar, ennå var *hun* for nær, men om de likevel ikke hadde vært de siste overlevende av arten Tyrannosaurus Rex så fantes det andre hunner.

Det ble langt utpå dagen etter før sulten tvang ham til å jakte. Tankene på døden var kommet så sjenerende nær at jakten som han ellers hadde slik glede av, vekket en vag ulyst i ham. Men han drepte noen mindre øgler og magen ble behagelig full.

Landskapet ble trangere, presset seg tettere inn mellom bergene. I det fjerne så han alt de første fjelltoppene rage opp.

Rex valgte seg ut en tilfeldig kløft – han kunne jo ikke bare fortsette videre og videre inn mellom disse åsene. De førte til isbreen og til syvende og sist inn i Brontosaurusdalen, som det ikke var noen vei igjen. – Det hadde det ihvertfall ikke vært sist, og han følte ingen trang til å klatre ned den stupbratte ura de hadde forsert med vulkanfjellet i fresende utbrudd bak seg. For alt det han visste kunne vulkanen ennå være i fullt utbrudd. På toppen følte han seg heller ikke særlig fristet til en ny sjansetur over den store isbreen.

Rex syntes det ble lettere å gå nå da fortiden, turen andre veien sammen med maken, ikke trengte seg på med minner.

Tankene begynte smått om sett å gå framover i stedet for bakover i tiden.

Døgnene passerte hurtig. Været var til å begynne med for det meste grått og ganske trist, av og til med en lett yr som gjorde alt ubehagelig vått. Kaldt var det ikke, men Rex hilste likevel den blå himmelen velkommen tilbake, da en blass solskive kom fram bak et nakent, mørkt berg. Men forbedringen ble kortvarig. Snart regnet det igjen, og det ble en stund før solen atter viste seg.

Rex fulgte en bred, slakt skrånende fjellhulle som ledet ned til en slette med en smal elv rennende midt igjennom, da han ble oppmerksom på noe hvitt som lå der foran ham. Etter som han kom nærmere så han at det var et skjelett, og da han var kommet borttil det, så han at det var de renplukkede bena til en rovøgle. – Det kunne til og med være rester av en liten tyrannøgle, men helst var det nok en mindre dinosaur

som lignet. Den lå i helt åpent lende, og det var umulig å gjette seg til hva som kunne ha forårsaket dens endelig. Kadaveret var pillet dyktig rent, enten det nå var pattedyr, insekter, fugler eller Pterodactylus som hadde gjort det, men likevel steg det en umiskjennelig eim av råttent opp omkring det. Både det og noen rustrøde flekker under det, på stein-grunnen, kunne tyde på at dyret ikke hadde ligget så veldig lenge.

Ikke så mange skrittene unna fant Rex en annen, ganske liten øgle, like renspest, men skjelettet allerede bleket av solen. Og etter som han kom lenger nedover dalsiden, mot slettelandet under, så han enda flere dyreskjeletter.

Rex var urolig mot vinden, men alt som lå i luften var de vanlige duftene av trær, blomster, dampende myr. Og likevel denne påtrengende tilstedeværelsen av død... Alt var så stille, freden hvilte over det hele ganske mistenkelig uforstyrret.

Forsiktig, med sansene spent gikk han videre nedover. Øynene flakket med forte hogg mellom trær og busker, innimellom steiner og til og med opp i luften. Det eneste som virket litt rart i hans øyne var seks-sju ganske høye, sandfargede hauger som lå spredt utover sletta.

Neseborene videt seg ut og tok inn luktene. Han lyttet. Men alt virket stadig like rolig og fredelig. Han hadde alt møtt den grusomme fienden som var skyld i alle de hvite bengrindene, men det skulle gå enda noen få minutter før han ble klar over hvem fienden var.

Stadig vaktsom, men kroppen spent som en stålspær, klar til å springe ut i et fryktelig motangrep overfor enhver mulig fiende, bøyde han av mot bekken. Det venstre forbenet klorte ubevisst mot strupen. I neste nå kjente han det første lille stikket mot den myke huden under øyet. Ett til, og enda ett. Nå kjente han dem også i munnen, nedover halsen... Den tykke lærhudens nerver hadde ikke strukket til for å varsle ham før nå. Det krøp hundrevis av små, røde insekter på ham, og på bakken, under buskene, mellom bregnene yrte det av kravlende liv. Rex' første tanke var en slags overbærende forargelse – hvorledes kunne disse små-krypene være farlig for noen som helst? Han rubbet bort noen flere av dem fra halsen og øynene. Men der han gned bort ett, kom det ti og

hundre tilbake. Tre-fire steder på kroppen hans hadde de funnet mindre rifter og sår, og begynte straks å ete seg inn. Den ubehagelige kløen økte til stikkende, gnagende tortur. Han var i ferd med å bli ett opp levende av ivrige, ubarmhjertige munner!

Rex kastet seg ned på bakken og rullet seg rundt, klemte ihjel noen titusen insekter, men det monnet bare så lite. Noen av dem hadde gravd seg vei inn i ham, og andre kravlet etter. Rex brølte i avmektig sinne og skrekk, hans første innskytelse var å løpe, løpe så fort han kunne bort fra dalen og sletta her, men han husket det store dyreskjelettet han hadde funnet først – det var også en som hadde løpt... Tvers gjennom de økende smertene famlet en tanke seg vei ut i bevisstheten. Han husket de plag-somme fluene i Brontosaurusdalen – et par ganger når han hadde fun-net dem for besværlige, hadde han lagt seg ned i sumpvannet med bare neseborene stikkende opp over vannflaten. Men her var det ikke noe vann, uten den smale, grunne elven, ikke stort mer enn en bekkesikle. Han løp ned til den og plasket uti, rullet seg så vannspruten sto som en sky omkring. Insekter fløt av ham i store kaker, men de som alt hadde bitt seg fast, de som var kommet innenfor huden og inn i munnen, fort-satte sitt dødelige arbeid. Rex løp i lange sprang nedover bekken, bykset over små stryk, over glatte steiner, helt til den gjorde en sving inn under noen trær, der den hadde gravd ut en kulp. Rex dukket nedi, dro lun-gene fulle av luft og dukket helt under. Flere minutter holdt han pusten. Bitingen og gnagingen fortsatte. Men sta beslutsomhet og fast bestemt på ikke å la panikken få overtaket dro han inn ny luft og dukket under igjen. Nye minutter kreket seg avsted, og kanskje, *kanskje* var gnagingen til de angripende små beistene ikke lenger fullt så ivrig. Enda en gang trakk Rex ny luft, og dukket. I det øyeblikket han var oppe, hadde han sett at mange halvdruknede insektkryp fløt bort med strømmen.

Ganske langsomt, altfor langsomt syntes Rex, gav smertene seg, og ble til sviende stikking som han i hvert fall kunne holde ut!

Neste gang han var oppe, fylte han også munnhulen og svelget med vann og sprutet det ut igjen med stor kraft gjennom neseborene. Om og om igjen dukket han under, til alt som var tilbake av smerte var et

murrende ubehag. Han sjanglet da han fulgte den smale elvestripen videre nedover, passet på å holde seg stadig midt i den. Langsamt slapp skrekken taket og gav plass for en berusende lettelse. Han visste at han, Tarbosaurus Bataar medregnet, aldri hadde møtt en frykteligere, mer uovervinnelig fiende enn disse små insektene. Han hadde reddet seg fra en fryktelig, pinefull ende bare ved at han selv med tankene halvkvalt av smerte hadde greid å beherske de instinktive reaksjonene og la intelligen-sen få rå. Han burde kanskje ha sendt en aldri så liten takk til stikkfluene i Tordenøglens dal, men akkurat *den* takken lå ham fjernt.

Bekken grov seg ned, inn under en steinrøys, og etter å ha forvisset seg om at ingen insekter krøp omkring på og mellom steinene, klatret han opp, og la veien over det nærmeste fjellpasset. Han snudde seg før han gikk og så tilbake mot den forræderiske dalen.

Der nede lå hvite knokkelhauger, hundrevis av dem, Rex' fantasi dvelte et øyeblikk ved tanken på dyra, løpende, burende i uforståelig og vanvittig smerte... Men det var bare et uklart bilde som jaget gjennom hjernen. En lett dis kom med brisen og visket barmhjertig ut både de hvite bena og de grågule, leiraktige tuene som huset dalens djevelske små overherrer. – De eneste to tingene som selv det mest mistenksomme øye kunne finne der nede som ikke var akkurat slik det skulle være, i et fredelig slettelandskap.

Disen ble til tåke, og han arbeidet seg forsiktig framover gjennom kløftene. I hvor mange dager han gikk slik, det visste han ikke. Skodden syntes å ha visket ut selve tiden, dager og netter tok over, han mistet tellingen. Men etterhvert ble ihvertfall kløftene bredere, fjellene ble til åsrygger han kunne gå tvers over, landet endret seg radikalt. Og til slutt minket også vegetasjonen, et bart stein- og sandlandskap overtok, og han gikk ikke lenger nedover – landet flatet seg ut enda mer og han møtte de første sanddynene. Da visste han at nå var han kommet ut i ørkenen!

Men ingen stekende sol over het ørkensand, ikke noen *haboob* ble hvirvlet opp av ivrige vinder for å kaste seg over dem som våget å trosse ørkenen, ingen sviende tørke... Bare en tåke som begrov alt i en matt,

uvel gråhet. Og det var en rå kjølighet i den, som kom den drivende inn helt fra det fjerne havet.

I blinde dro han utover, rett imot det svake vinddraget. Snart måtte vel tåken lette, og ved sjøen skulle han igjen finne mat – det hadde han ikke gjort på alle de dagene han hadde brukt på å snegle seg fram gjennom fjellandet, etter at skodda kom. Nå opplevde han en sult sterkere enn han hadde kjent på lenge, lenge.

Rex begynte å se ting i tåken, det beveget seg der inne, skygger av store dyr gikk lurende fram og tilbake. Men egentlig trodde han ikke på det. Beviselig eksisterte det bare tre ting: han selv, ørkenen og tåken.

Utpå ettermiddagen ble det endelig lysere, solen var først en uklar, skinnende flekk oppe på himmelhvelvet, så fikk den smått om senn kon-turer, ble en hvit skive med en jagende tåkestrøm over. På forbausende kort tid brente solstrålene bort tåken, forvandlet dem til en flyktende, hvit røyk som klebet seg trassig til fjelltaggene bak ham. Men det var ikke bakover Rex så, det var framover. Og det han så, fikk ham til å stanse opp.

Det var ingen grunn for ham til å fortsette. Framfor ørkenen, der skimtet han flate, golde øyer. Men bak dem igjen reiste det seg en hvit vegg. En snø- og isbarriere.

Han sto lenge og bare så. Utydelige drømmer styrtet sammen i sinnet hans. Men dette var tross alt den endelige bekreftelsen som han hadde dradd ut for å finne.

Tungt snudde han seg.

Fram og tilbake var like langt.

Han så for seg hulen, og maken slik han hadde lagt henne da han dro. Når han kom tilbake ville bena hennes sikkert være like renpluk-kede som de han hadde sett på sletta der insekthæren hersket. Det var greit nok slik. Han ville kunne se både ginkgotreet og de hvite bena fra huleåpningen. Vel kunne han finne seg et annet sted, men nå var det ene stedet like bra som det andre – og det var godt nok der. Egentlig føltes det på et vis som «hjem». Et område som maken utfordrende hadde begjært som sitt. Det skulle han leve opp til.

Tarbosaurus Bataar og enhver annen mulig utfordrer, skjelv! Tyrannøglens konge var på vei tilbake, og nå skulle han ikke rømme unna dem mer. Framtiden var ham ikke lenger *så* verdifull, men en liten stund skulle han ennå leve, og herske!

*Det brenner
ennå en ild*

TARBOSAURUS BATAAR SLENGTE KJEMPEKROPPEN sin med et eksplosivt sprang fram mot byttet. Kjevene med mer enn førti hvite tannkniver i sperret seg vidt åpne. I neste øyeblikk skulle tennene rive opp og drepe det mindre dyret med et eneste bitt... Men gapet fanget bare løs luft, den tunge rovdinosauren tok overbalanse, og godt hjulpet av en framstrukket bakfot fra den andre øglen, gikk den overende så det sakk i den. Bataaren glante vilt opp mot det gjenstridige byttedyret, åpnet gapet og ville brøle i uforstående raseri. Det ble bare noen hostende, fresende grynt og gisp. Med kontant treffsikkerhet sparket den minste øglen en sky av sand og jord mot hodet til Bataaren. Så, mens den gigantiske mordmaskinen blindet og hostende forsøkte å komme seg på bena, gni bort den plagsomme sanden og angripe på nytt, alt på en gang, gikk den mindre dinosauren nesten bedagelig inn under den og bet over strupen.

Rex begynte å ete av sitt fornemme jaktbytte enda før det hadde sluttet å sparke. Det var ikke den første Tarbosaurus Bataar han hadde nedlagt siden han kom tilbake, og det ble neppe den siste. Han hadde lært å kjempe mot dem ikke bare med rå makt. Ved ikke å buse rett på med tenner mot tenner og klør mot klør, men bruke knep og utnytte bataarenes egen styrke og ustyrilige raseritokter mot dem selv. Det gjaldt bare å unngå dem når de kom flere sammen, men ta einstøingene, de som jaktet alene.

Heller ikke de andre rovdinosaurene her, de mindre, sluerer kloøglene hadde vist seg å utgjøre noen egentlig trussel mot ham. De angrep ikke, og var for hurtige til at han kunne komme innpå dem. Dessuten konkurrerte de ikke med ham om jaktbyttet i det hele tatt. De tok stort sett andre dyr enn dem ham regnet som «sine» – og de oppholdt seg for det meste et stykke oppe i åsene.

Rex gikk ned til elven og drakk. Den var blitt grunnere og smalere. En sval vind hadde feid inn over slettene og bekkene i det siste, klimaet var langsomt i ferd med å endre seg også her.

De små øglene, og især fuglene og pattedyra hadde økt i antall. En dag hadde Rex arg jagd unna noen store fugler og pattedyr som holdt

gilde på store dinosauregg som de hadde gravd fram. Snutene på de raske, pelskleddede utyskene var fulle av blod og slim fra de nesten ferdigklekte eggene, og fuglene hoppet omkring og sloss skrålende over innholdet av istykkerrevne eggeskall.

Det fikk ikke hjelpe at det var egg fra erkefienden, tarbosaurusen, synet fylte Rex med et hellig sinne. Han fikk tak i en av fuglene, snappet den idet den akkurat kom seg på vingene, og åt den enda han ikke var det minste sulten.

Snart ville vel det kaldere klimaet melde seg for alvor, og tvinge ham bort også herfra, men han ville vente i det lengste før han forlot stedet. Han følte seg hjemme her nå. Og så lenge temperaturen ikke ble liggende på det *jevnt* kjølige kunne han tåle det bra, det visste han.

Månedene gikk, det tørre værlaget ble avløst av regnskyll og tordenbyger. Rex syntes han kunne kjenne igjen et mønster fra tidligere... Han satt på sanden i hulen. Etter et par ganske fine soldager var tordenværet kommet som kastet ned fra himmelen. I sløv likegyldighet satt han og betraktet dråpene som dryppet ned fra huletaket og laget våte mønstre i den fine sanden.

Lynblikket rammet noe utenfor, og tordenbraket fulgte tett på. Det var nært! Lynet hadde blendet ham og lyst opp hele hulen med et intenst blåhvitt lys.

Rex gikk bort til åpningen og så ut. Ned mot elvebredden hadde lynet slått ned og splintret det største treet, ginkgotreet som han hadde slept maken inn under. Og nå brant treet med gule og røde flammeter mot den grå himmelen.

Rex kjente et stikk av harme. I neste øyeblikk var han uten å tenke seg om på vei nedover, tvers igjennom det tette, drivende regnet, nedover glatte steiner og videre bortover stien som hans egne føtter, med utallige tråkk, hadde tråkket.

Å stå så nær ilden vakte en underlig ærefrykt i ham. Regndråpene spyttet fresende mot flammene, men de mange døde, tørre grenene som det gamle treet hadde båret brant godt, og lot seg ikke slukke så lett når de først hadde tatt fyr.

Ilden varmet, den varmet som solen selv! Rex stakk hodet ned mot flammene, en gnist sprutet like inn i øyet på ham og han danset brølende tilbake. Han hadde lært lekse nummer en: Ilden var smertefull når den kom for nær. Men han var snart tilbake igjen. Nysgjerrigheten var stor i ham. En brennende gren falt ned like ved skjelettet av maken. Prøvende sparket han våt sand bort på den, og den sluknet. Han grep den med de fingerlignende klørne på forbena. Grenen var svart, og det kom en slags «tåke» fra den som sved i øynene og rev i nesen når han pustet den inn.

Prøvende stakk han den bort i en annen gren, som ennå brant. Den tok fyr igjen! Han slukket den ved å stikke enden ned i sanden, og prøvde å tenne den en gang til, på samme måten. Det gikk litt lenger tid nå, men snart brant den. Mange ganger prøvde han det samme før en ny idé meldte seg: Hva om han kunne bringe med seg ilden til hulen, der kunne han eksperimentere videre med den, la den varme seg, slik heten fra det brennende treet hadde gjort. Det ville være som å eie en liten bit av solen!

Rex grep en stor, friskt brennende gren og løp oppover. Før han var kommet halvveis sluknet den, og ble bare glør som hveste protesterende mot regndråpene som rammet den. Han forsøkte to-tre ganger til før han oppdaget at han måtte skjerme den for den regnfulle vinden, og han fikk med seg den brennende grenen helt opp. Triumferende la han den på sanden inne i hulen, men snart var flammen bare en svak blafring og ble borte.

Alt den etterlot seg var glødende, svarte trebiter og aske. Rex forsøkte fortvilet å forstå hva som var hendt. Først hadde han en friskt flammende gren, men bare minutter senere hadde grenen vært nesten borte, og ilden også!

Fra huleåpningen så han hvorledes heller ikke det store treet der nede brant så godt lenger. Ilden hadde fått en rødere, tammere farge, den hadde mistet sin villhet.

Lynet hadde brakt ild til treet, og ilden hadde ett det opp – slik var det! Og når ilden hadde spist opp hele treet, så døde den også selv.

Rex løp nedover og fant seg enda en brennende gren. Det var færre av dem nå, denne han holdt glødet allerede mer enn den brant. Men den var tykk, og han berget den med seg helt opp.

Inne i huleåpningen lå det noen tørre kvister. Prøvende la Rex noen av dem oppå den brennende grenen. Snart slo flammene over, fikk nytt liv og kastet seg igjen gule og modige opp i været. Røyken slo opp mot huletaket, og ble borte i en lufting der oppe. Flammene lyste omkapp med øynene til Rex. Han hadde gitt ilden mer ved, og den hadde tatt imot den. Raskt sanket han sammen alle de kvistene, grenene og tre-stammene han fant i og utenfor hulen, og la dem på ilden. Et friskt tre han hadde revet opp var flammene lite villige til å ta, og han merket seg det, men til sist ség også det sammen til glør. Han prøvde seg fram, fant hvorledes han skulle gjøre ilden akkurat så stor som han ville den skulle være, ved å gi den bare så og så mye å brenne på.

Kvelden kom, men Rex eksperimenterte trutt videre med ilden sin. Nå hadde han en liten sol her, i sin egen hule, som varmet og gav lys!

Glohaugen var så stor da han sovnet at han ikke ville få særlige vansker med å finne ny ild i den dagen etter. Han ville lære den bedre å kjenne etterhvert, han skulle komme til å miste den, men også finne den igjen. Men det lå i framtiden.

Ilden flakket over mørke hulevegger. Den store tyrannøglen drømte, han lå rolig, men skyggen hans danset i ville kast.

SLUTT

INGAR KNUDTSEN

TYRANNOSAURUS REX

«Kjempeøglene hadde dominert i årmillioner. De store rovdinosaurene var planetens herskere, uovervinnelige og grusomme. Men mot naturkreftene dugde ikke de våpen de så rikelig var utstyrt med: rå makt, klør og fryktelige tannrekker.»

DISSE HERSKERNE døde likevel ikke ut uten å få en siste sjanse. *Tyrannosaurus Rex* er den fantastiske historien om en intelligent kjempeøgle som gjør opprør mot utviklingens lov, og som sammen med maken kjemper en fortvilet kamp for å overleve.

TYRANNOSAURUS REX var Ingar Knudtsens femte bok, og den første av tre bøker i Cappelens serie «Blå Delfin». Den ble også en stor salgs- og kritiker-suksess. Haagen Ringnes i NRK-TV uttalte om boka at «denne boka bør kunne bli en klassiker i norsk litteratur for ungdom». Den sjansen ble i så fall i første omgang forspilt ved at forlaget etter at boka ganske raskt ble utsolgt ikke trykket den opp pånytt. Men nå foreligger den altså som nettutgave, til glede for både gamle og nye lesere.

INGAR KNUDTSEN (født 1944) fra Kristiansund debuterte i 1975 med novellesamlingen «Dimensjon S», og har senere utgitt en lang rekke bøker innen sjangerne «science fiction» og «fantastisk litteratur», historiske romaner, barne- og ungdomsbøker og voksenlitteratur. Flere av bøkene til Knudtsen har vunnet litterære priser.

KNUDTSEN HAR oppnådd stor anerkjennelse, spesielt som fantasy-forfatter. Hans mangfoldige forfatter-skap kjennetegnes av en evne til å gå under overflaten og vise at en sak alltid har flere sider, at mennesker verden over har flere likhetspunkter enn forskjeller, uansett kjønn, rase eller tro.